

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Srovnání insolvenčního řízení v ČR a ve vybraných zahraničních státech
Comparison of the Insolvency Proceedings in the Czech republic and Selected Foreign
Countries

Student: Bc. Jakub Chmiel
Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Jakub Chmiel**

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně

Specializace: 00 Účetnictví a daně

Téma: **Srovnání insolvenčního řízení v České republice a ve vybraných zahraničních státech**
Comparison of the Insolvency Proceedings in the Czech Republic and Selected Foreign Countries

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Průběh a podmínky pro insolvenčního řízení v ČR
3. Insolvenční řízení v zahraničí
4. Srovnání a vyhodnocení insolvenčního řízení ČR se státy v zahraničí
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční právo aneb Osobní bankroty začínají*. 1. vyd. Brno: Rašínova vysoká škola, 2008. 298 s. ISBN 978-80-87001-10-3.

LANDA, Martin. *Ekonomika insolvenčního řízení*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2009. 426 s. ISBN 978-80-7418-031-6.

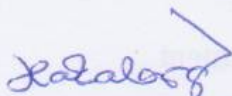
MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávniky*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. 394 s. ISBN 978-80-7201-780-5.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 27.04.2012

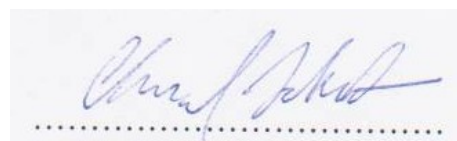
Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhořová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně“.

V Ostravě 10. července 2012

A rectangular box containing a handwritten signature in blue ink. The signature is cursive and appears to be 'Ondřej Janda'. Below the signature is a horizontal dotted line.

podpis studenta

Obsah

1	ÚVOD	8
2	Průběh a podmínky pro insolvenční řízení v ČR	9
2.1	Historický vývoj insolvenčních právních norem v ČR.....	9
2.1.1	Insolvenční zákon.....	10
2.2	Insolvenční řízení.....	11
2.2.1	Průběh insolvenčního řízení.....	11
2.2.2	Zásady Insolvenčního řízení.....	12
2.3	Insolvenční rejstřík.....	13
2.4	Insolvenční návrh.....	13
2.4.1	Moratorium.....	13
2.5	Subjekty insolvenčního řízení.....	14
2.5.1	Insolvenční soud.....	14
2.5.2	Dlužník.....	14
2.5.3	Věřitelé.....	15
2.5.4	Věřitelské orgány.....	15
2.5.5	Insolvenční správce.....	15
2.5.6	Státní zastupitelství.....	16
2.5.7	Likvidátor dlužníka.....	16
2.6	Úpadek.....	17
2.6.1	Způsoby řešení úpadku:.....	18
2.7	Konkurz.....	18
2.7.1	Účinky prohlášení konkurzu.....	19
2.7.2	Majetková podstata a její zpeněžení.....	20
2.7.3	Nepatrný konkurz.....	21
2.7.4	Zrušení konkurzu.....	22
2.8	Oddlužení.....	22
2.8.1	Návrh na povolení oddlužení.....	23
2.8.2	Schválení oddlužení.....	24
2.8.3	Způsoby oddlužení.....	24
2.8.4	Zajištění věřitelé v oddlužení.....	24
2.8.5	Odpuštění dluhů po oddlužení.....	24
2.9	Reorganizace.....	25

2.9.1	Povolení reorganizace	25
2.9.2	Reorganizační plán	26
2.9.3	Způsoby provádění reorganizace	27
2.9.4	Konec reorganizace	27
2.10	Shrnutí	27
3	Insolvenční řízení v zahraničí.....	29
3.1	Insolvenční řízení dle nařízení Rady č. 1346/2000 o úpadkovém řízení	29
3.1.1	Cíle nařízení	31
3.1.2	Forum shopping.....	31
3.1.3	COMI	31
3.1.4	Pravomoci a práva správce dle nařízení rady	32
3.1.5	Zahraniční věřitelé.....	32
3.1.6	Uznávání insolvenčního řízení	32
3.1.7	Rozhodnutí ESD.....	33
3.2	Insolvenční řízení ve Spojeném království VB a Severního Irska	33
3.2.1	Způsoby řešení insolvence ve Spojeném království VB a Severního Irska ..	34
3.2.2	Úloha vlády	39
3.2.3	Profesní pravidla pro výkon činnosti správce majetkové podstaty ve VB....	40
3.3	Insolvenční řízení v Německu.....	40
3.3.1	Průběh a jednotlivé fáze oddlužení v Německu	42
3.3.2	Zákon o snadnější restrukturalizaci společností (ESUG).....	43
3.3.3	Podmínky pro podání a přijetí pohledávek do insolvenčního řízení.....	45
3.3.4	Správce majetkové podstaty v Německu a jeho profesní pravidla.....	45
3.4	Insolvenční řízení v Litvě.....	46
3.5	Shrnutí	49
4	Srovnání a vyhodnocení insolvenčního řízení ČR se státy v zahraničí	50
4.1	Srovnání insolvenčních norem ve zmíněných státech.....	50
4.1.1	Původ insolvenčních právních norem ve vybraných státech	52
4.2	Práva věřitelů a přihlášení pohledávek.....	52
4.3	Odlíšnosti u insolvenčních správců ve zmíněných zemích	54
4.4	Insolvence v číslech za rok 2011.....	56
4.4.1	Insolvence v České republice za rok 2011	57

4.4.2	Insolvence ve srovnávaných státech v roce 2011	60
4.5	Mimosoudní vyrovnání ve srovnávaných státech	61
4.6	Vyhodnocení příčin rozdílu mezi danými státy	62
4.7	Zneužívání insolvenčního práva a insolvenčního řízení	63
4.8	Návrhy na změny a pohled na insolvenční v ČR.	64
4.9	Shrnutí	66
5	ZÁVĚR	67
	Seznam literatury.....	69
	Seznam zkratk.....	73
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Jednotlivé přílohy	

1 ÚVOD

Téma diplomové práce jsem si zvolil Srovnání insolvenčního řízení v ČR a ve vybraných zahraničních státech. Při výběru jsem nemusel dlouho přemýšlet, neboť jsem přesvědčen, že toto téma je zajímavé a student ekonomického zaměření by měl mít základní znalosti a podvědomí o oblasti, která ho pravděpodobně v budoucnosti nemine. Tyto vědomosti lze téměř všude využít po studiu v běžném či pracovním životě.

Insolvence v zahraničí je upravena odlišnými právními normami a celkově zde může platit odlišný insolvenční režim. Jako hlavním cílem práce jsem si stanovil vyhodnotit tyto rozdíly insolvenčního řízení v ČR a ve vybraných zemích Evropské Unie. Zajímalo mě také, jak si vedou státy ve srovnání v praxi za rok 2011. Mou snahou také bylo, přispět k lepší informovanosti případných věřitelů, možnostech mezinárodní insolvence, analyzování zneužívání insolvenčního práva a navržení případných změn pro českou insolvenční legislativu.

První část práce je zaměřena na insolvenční řízení v České republice. Jsou zde upřesněny jeho podmínky, subjekty účastníci se insolvenčního řízení a informace ohledně způsobů řešení úpadku.

V druhé části je vymezeno insolvenční nařízení rady č. 1346/2000 o úpadkovém řízení, které se používá při insolvenčních řízeních s mezinárodním prvkem a rozhodující roli zde hraje středisko hlavních zájmů dlužníka. Dále jsou zde analyzovány způsoby řešení úpadků v zahraničí dle tamních předpisů. Jedná se o státy Velké Británie, Německa a Litvy.

Třetí poslední část je věnována vyhodnocení rozdílů právních úprav a možností insolvence mezi zmíněnými státy, pohled na práva a povinnosti věřitelů, odlišnosti u insolvenčních správců, porovnání meziročních změn v množství insolvence v analyzovaných státech za rok 2011 a také návrhům na změny, které by mohly mít pozitivní vliv na insolvenční řízení v ČR.

2 Průběh a podmínky pro insolvenční řízení v ČR

2.1 Historický vývoj insolvenčních právních norem v ČR

První zmínky o insolvenčních předpisech mají kořeny v zemském a městském právu již od 17. století. První univerzální předpis vydal Josef II. v roce 1781, který byl nahrazen až v roce 1868 konkurzním řádem. Tento konkurzní řád se opíral o francouzské a pruské vlivy a byl novelizován v roce 1914. Tento znovelizovaný zákon se stal oporou právního řádu Československé republiky. V roce 1931 byl vydán zákon č. 64/1931 Sb., Řády konkursní, vyrovnací a odpůrcí na který bylo opět po totalitě navázáno právě v roce 1991 zákonem o konkursu a vyrovnání¹.

Do roku 2008 platil zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání. V tomto zákoně byly stanoveny dva možné způsoby řešení úpadku a to konkurzem nebo vyrovnávacím řízením.

Tento zákon byl rozčleněn na čtyři části. První část vymezovala uspořádání majetkových poměrů dlužníka v úpadku. Druhá část upravuje konkurz včetně tzv. nuceného vyrovnání které vedlo k rychlejšímu uspokojení věřitelů oproti konkurzu. Nucené vyrovnání bylo jak výhodnější pro věřitele tak přínášelo řadu výhod pro dlužníka. Úpadce uspokojil věřitelské pohledávky zčásti a od ostatních zbylých částí dluhů byl zproštěn. Věřitel oproti tomu dostal rychleji a jistěné plnění. Třetí část upravovala mimokonkurzní vyrovnání a poslední část zákona byla věnována společným, přechodným a závěrečným ustanovením².

U vyrovnání docházelo k tzv. dohodám mezi věřitelem a dlužníkem na částečné zajištěné uspokojení závazků. Mezi podmínky pro vyrovnání patřil fakt, že musely být splněny přednostní pohledávky a poté 45% nepřednostních pohledávek. Pokud obě strany přistoupily na toto vyrovnání docházelo k umoření dluhů v období dvou let. Po tomto období nároky nad rámec vyrovnání zanikaly a dlužník byl od dluhů osvobozen včetně nepřihlášených pohledávek.

Zákon o konkursu a vyrovnání měl řadu nedostatků. Docházelo k rozprodání majetku a uspokojení nároků věřitelů. Toto nebylo příliš ideální pro fyzické osoby (nepodnikatele). Dále zákon nereagoval na moderní vývojové trendy jako upřednostňování sanací (ozdravných způsobů) před likvidací. Dále věřitelé neměli takový vliv na průběh insolvenčního řízení a chyběly dostatečné nároky na kvalifikaci správce. Proto musela přijít zcela nová právní úprava³.

¹ WINTEROVÁ, Alena a kolektiv: Civilní právo procesní, Linde Praha, 2008

² Ilona Schelleová, Jak vyhlásit konkurz a vymáhat pohledávky

³ WINTEROVÁ, Alena a kolektiv: Civilní právo procesní, Linde Praha, 2008

Od 1. ledna 2008 platí zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, kterému se také říká **insolvenční zákon**. Tento insolvenční zákon zcela nahradil předchozí zákon o konkurzu a vyrovnání. Na konci roku 2007 byly přijaty doprovodný zákon č. 296/2007 Sb., kterým se mění insolvenční zákon a také přijaté potřebné prováděcí předpisy jako jsou vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení, kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona. Dále vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů. V roce 2008 byl také zprovozněn insolvenční rejstřík⁴.

2.1.1 Insolvenční zákon

Od tohoto zákona si mnozí hodně slibovali neboť tato úprava byla postavena zcela na nových svých vlastních zásadách.

Tento zákon funguje komplexně s řadou navazujících zvláštních zákonů které se této problematice dotýkají (např. daňové, trestní, obchodní, živnostenské apod.). Pokud by však došlo k nějakému rozporu dvou zákonů musí se dát přednost při aplikaci Insolvenčnímu zákonu. Namísto předešlého konkurzního a vyrovnávacího řízení je zavedena nová úprava insolvenčního řízení. V první fázi se rozhoduje zda je subjekt v úpadku a jak ho řešit. V další fázi po tomto rozhodnutí přichází zodpovězení otázky JAK?. Pro každý úpadek může být zvolen odlišný způsob jeho řešení. Pokud však není řešení úpadku příliš úspěšné může se přeměnit v konkurz⁵.

Cílem insolvenčního zákona je především⁶:

- Zajistit vyšší transparentnost a předvídatelnost insolvenčního zákona
- Posílení postavení věřitelů
- Motivovat dlužníka ke snaze řešit svůj úpadek včas
- Tam kde je to vhodné využít možnosti sanace
- Zrychlení a zefektivnění úpadečného řízení

Insolvenční zákon **řeší úpadek či hrozící úpadek** dlužníka v rámci soudního řízení, a to takovým způsobem, aby bylo dosaženo nejvyššího možného poměrného uspokojení věřitelů. Tento zákon také upravuje **oddlužení** dlužníka. Tento zákon se aplikuje na všechny

⁴ ZELENKA, Jaroslav a kolektiv: Insolvenční zákon, Linde Praha, 2008

⁵ ZELENKA, Jaroslav a kolektiv: Insolvenční zákon, Linde Praha, 2008

⁶ <http://www.insolvencnizakon.cz/obecne-informace/insolvencni-pravo.html>

fyzické, právnické osoby, podnikatele i nepodnikatele s výjimkou České republiky, ministerstev, České národní banky, Všeobecné zdravotní pojišťovny, Veřejných vysokých škol, Garanční fond obchodníků s cennými papíry, územní samosprávné celky, stát, politickou stranu atd⁷.

Vymezení základních pojmů dle IZ

2.2 Insolvenční řízení

Dle insolvenčního zákona jde o zvláštní soudní řízení, jehož předmětem je projednání dlužníkovy úpadku, hrozícího úpadku a způsobu jeho řešení. Toto řešení se děje před soudem a je použitelný procesní prostředek proti všem bez ohledu, zda je úpadce fyzická nebo právnická osoba, podnikatel či nepodniká. Insolvenční řízení je součástí civilního procesu. V insolvenčním řízení dochází k soudním jednáním jen v nezbytně nutných případech a doručování probíhá zásadně vyhláškou, která se zveřejňuje na úřední desce soudu a v insolvenčním rejstříku. Insolvenční řízení nesmí být využíváno k dosažení jiných cílů (například využití při běžném vymáhání pohledávek bez dlužníkovy úpadku). Pokud by toto využívání bylo povoleno stalo by se alternativou pro tzv. exekuci a tím by byly porušena práva na spravedlivý proces. Není vyloučena ani možnost řešení ve správním řízení (fakticky funguje například ve Švýcarsku).

Další charakteristika tohoto řízení je vliv procesu na hmotné právo v takové míře, že zasahuje do obsahu hmotně právních vztahů a často tak dochází i k rozporu s principy, na kterých jsou tyto vztahy vybudovány (např. doručování a předvolávání vyhláškou, o zákazu přerušeni řízení, o nařízení předběžného opatření bez návrhu⁸).

2.2.1 Průběh insolvenčního řízení

Insolvenční řízení má několik fází. Průběh jednotlivých řízení se liší v závislosti na okolnostech každého případu. Věřitelé mají zásadní vliv na průběh insolvenčního řízení. Ti mají možnost ovlivnit způsob řešení úpadku nebo vybrat osobu insolvenčního správce. Insolvenční řízení má několik fází:

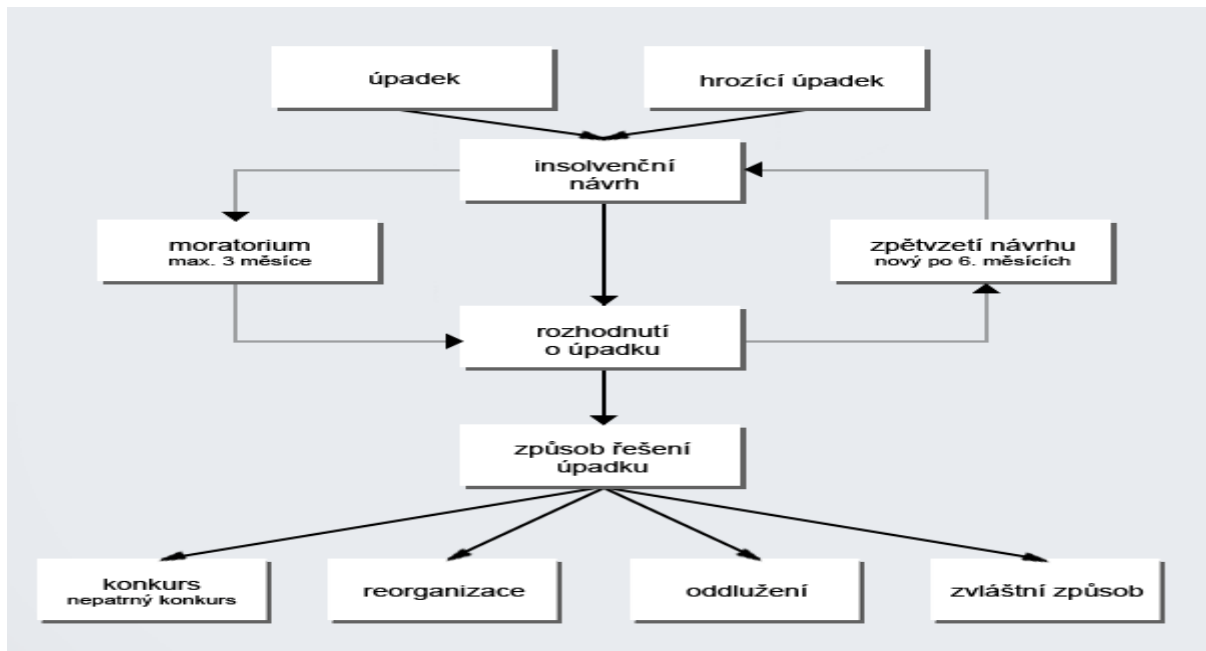
1. Podání insolvenčního návrhu
2. Zahájení insolvenčního řízení
3. Přihlašování pohledávek

⁷ <http://www.insolvencizakon.cz/obecne-informace/insolvenzni-pravo.html>

⁸ WINTEROVÁ, Alena a kolektiv: Civilní právo procesní, Linde Praha, 2008

4. Rozhodnutí o úpadku dlužníka
5. Přezkumné jednání
6. Schůze věřitelů
7. Rozhodnutí o způsobu řešení úpadku dlužníka

Obr. 1 Průběh insolvenčního řízení

Zdroj: Insolvence - úpadek a způsoby jeho řešení dostupné z: www.businessinfo.cz

2.2.2 Zásady Insolvenčního řízení

- 1) Insolvenční řízení musí být vedeno spravedlivě, žádný z účastníků řízení nesmí být nespravedlivě poškozen nebo zvýhodněn, aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů.
- 2) Věřitelé mající dle IZ zásadně stejné nebo obdobné postavení mají také rovné možnosti.
- 3) Nelze práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení nijak omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce.
- 4) Věřitelé se nesmí dopouštět jednání směřujícího k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení (pouze pokud by to dovolil zákon)⁹.

⁹ § 5 Zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (Insolvenční zákon)

2.3 Insolvenční rejstřík

Jedná se o informační systém veřejné správy, který spravuje Ministerstvo spravedlnosti ČR. Insolvenční rejstřík navazuje na evidenci úpadců taktéž vedeného Ministerstvem spravedlnosti ČR, ve kterém lze nalézt dlužníky, proti kterým bylo zahájeno řízení před 1. lednem 2008. Insolvenční rejstřík je veřejně přístupný a každý má právo do něj nahlížet či si z něj pořizovat kopie a výpisy. Nalézt v něm můžete seznam dlužníků, seznam insolvenčních správců a digitální obsah všech insolvenčních spisů či informace o dlužníkovi. Tento rejstřík je však také důležitým nástrojem pro doručování většiny soudních písemností a rozhodnutí. V insolvenčním rejstříku je zahájeno insolvenční řízení 2 hodiny od podání návrhu (počítají se dvě hodiny v rámci pracovního dne). Jeho účelem je maximální veřejná publikace a umožnění sledování průběhů insolvenčních případů. Internetová adresa insolvenčního rejstříku je www.insolvencnizakon.cz nebo isir.justice.cz.¹⁰

2.4 Insolvenční návrh

Jde o návrh na zahájení insolvenčního řízení. Podat ho může jak dlužník, tak i kterýkoliv z věřitelů dlužníka. Tento návrh by se měl adresovat místně příslušnému insolvenčnímu soudu. Návrh by měl být opatřen ověřeným podpisem (pokud je podáván elektronicky, tak zaručeným podpisem).

Návrh by měl obsahovat označení insolvenčního navrhovatele a dlužníka. Dále by také měly být uvedeny skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka nebo skutečnosti, ze kterých vyplývá návrh podat. Je nutno ho vyhotovit a předložit s dostatečným množstvím stejnopisů tak, aby jeden zůstal u insolvenčního soudu, a každému komu se doručuje, dostal jeden stejnopis. Insolvenční návrh věřitele se doručuje dlužníku do vlastních rukou. Insolvenční návrh dlužníka se nedoručuje¹¹.

2.4.1 Moratorium

Tuto možnost podat žádost o vyhlášení moratoria má před zahájením insolvenčního řízení či ve stanovené době pouze dlužník. Vyhláší ho soud na dobu 3 měsíců (v ojedinělých případech prodloužení o měsíc navíc). V této lhůtě nelze vydat rozhodnutí o úpadku dlužníka. Moratorium zabraňuje dlužníkovo dodavatelům odstoupení nebo vypovězení smluv, pokud dlužník platí své závazky plynoucí z těchto smluv po dobu této lhůty¹².

¹⁰ <http://www.insolvencnizakon.cz/obecne-informace/insolvencni-rejstrik.html>

¹¹ ZELENKA, Jaroslav a kolektiv: Insolvenční zákon, Linde Praha, 2008

¹² MARŠÍKOVÁ, Jolana: Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele, Linde Praha, 2009

2.5 Subjekty insolvenčního řízení

V insolventním řízení vystupuje mnoho subjektů najednou. Nejde jen o mnohost věřitelů vůči dlužníku ale i jiné subjekty, které toto řízení ovlivňují. Procesními subjekty, které jsou uvedeny v §9 IZ jsou:

- a) insolvenční soud
- b) dlužník
- c) věřitelé – uplatňují svá práva vůči dlužníku
- d) insolvenční správce (popřípadě zástupce správce nebo jiný správce)
- e) státní zastupitelství – pokud vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu
- f) likvidátor dlužníka

2.5.1 Insolvenční soud

Insolvenčním soudem se rozumí soud, u kterého probíhají insolvenční řízení. Vždy u prvního stupně insolvence jde o **krajské soudy**. V prvním stupni rozhoduje jediný soudce (samosoudce). Pokud je dlužník fyzická osoba, je místně příslušný krajský soud, v jehož obvodu má dlužník bydliště nebo bydlí s úmyslem zdržovat se tam trvale. Jedná-li se o podnikatele, je místně příslušný krajský soud v obvodu místa podnikání (pokud nemá stanoveno místo podnikání, jde o místo bydliště). U právnických osob je rozhodné místo pro insolvenční soud vždy sídlo společnosti. Tento soud vydává rozhodnutí, jejichž vydání zákon ukládá nebo předpokládá (rozhodovací činnost) a zároveň vykonává dohled nad postupem a činností ostatních procesních subjektů insolvenčního řízení. Insolvenční soud je oprávněn požadovat po insolvenčním správci zprávy a vysvětlení o jeho postupu, nahlížet do jeho účtu, ukládat správci pokyny a tím vykonávat šetření¹³.

Dlužník a věřitelé jsou také označovány jako **účastníci řízení**.

2.5.2 Dlužník

Jedná se o subjekt vůči kterému je insolvenční řízení vedeno. Dlužníkem může být kdokoli (fyzická, právnická osoba, podnikatel nebo nepodnikatel). Je nutné, aby šlo o samostatný právní subjekt. Je zakázáno vedlejší účastenství v insolvenčním řízení.

¹³ MARŠÍKOVÁ, Jolana: Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele, Linde Praha, 2009

2.5.3 Věřitelé

Účastníci, jež uplatňují své nároky vůči dlužníkovi. Uplatnění nároků je rozhodující pro posouzení, zda jde o věřitele z pohledu účastnictví v insolvenčním řízení. Jde tedy o věřitele, kteří podali přihlášku pohledávky, ale zároveň taky o věřitele uplatňující svá práva jiným dovoleným způsobem. K uplatňování nároků dochází během celého řízení a počet a složení věřitelů se tak neustále mění. Někteří věřitelé přihlašují své pohledávky a jiní z insolvenčního řízení vypadají proto, že jejich pohledávka byla úspěšně popřena či již uspokojena během řízení (pokud je to přípustné). Z tohoto důvodu by bylo velmi složité jednání s každým věřitelem individuálně a proto v insolvenčním řízení vznikají tzv. věřitelské subjekty¹⁴.

2.5.4 Věřitelské orgány

Pod tímto termínem se skrývají schůze věřitelů a věřitelský výbor. Tyto orgány se opírají o procesní předpisy a nejsou nositeli žádných hmotně právních oprávnění. Jejich působnost spočívá ve výkonu oprávnění, které jim zákon poskytuje (např. dohled na činnost správce). Prvotně byla schůze věřitelů základním věřitelským orgánem a věřitelský výbor jen vykonával to, co mu schůze svěřila. V případech překročení 50ti věřitelů se v současnosti na schůzi zvolí věřitelský výbor a ten vykonává běžnou působnost. V případech s nižším počtem věřitelů se zvolí jejich zástupce. Dá se říci, že jejich hlavním cílem je chránit společné zájmy všech věřitelů. Věřitelský výbor mívá 3-7 členů¹⁵.

2.5.5 Insolvenční správce

Insolvenčním správcem je fyzická nebo právnická osoba, která vykonává funkci na základě povolení ministerstva spravedlnosti ČR. Každému insolvenčnímu řízení je určen insolvenční správce v rozhodnutí o úpadku. Správce k danému řízení vybírá ze seznamu insolvenčních správců předseda insolvenčního soudu. Věřitelé však nemusí s tímto správcem souhlasit a na první schůzi věřitelů mohou hlasováním tohoto správce odvolat a shodnout se na jiném insolvenčním správci. V daném insolvenčním řízení správce plní úkony dle insolvenčního zákona, předpisy a rozhodnutí insolvenčního soudu. Pokud poruší některé povinnosti správce a vznikne věřitelům, dlužníkovi či dalším osobám škoda je za tuto škodu plně zodpovědný. Avšak na práci správců dohlíží příslušné insolvenční soudy (soudce)¹⁶.

¹⁴ WINTEROVÁ, Alena a kolektiv: Civilní právo procesní, Linde Praha, 2008

¹⁵ WINTEROVÁ, Alena a kolektiv: Civilní právo procesní, Linde Praha, 2008

¹⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana: Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele, Linde Praha, 2009

Základními předpoklady pro výkon insolvenčního správce je vysokoškolské vzdělání, trestní bezúhonnost, a úspěšné absolvování odborných zkoušek. Každý insolvenční správce má povinnost mít pojištění proti odpovědnosti za škodu, neboť nakládá s cizím majetkem. Správce dohlíží při oddlužení na plnění splátkového kalendáře nebo zajišťuje a zpeněžuje majetkovou podstatu k maximálnímu uspokojení věřitelů. Z těchto úkonů pak předkládá soudu zprávu za plnění oddlužení nebo zpeněžení majetkové podstaty.

Hostujícím insolvenčním správcem může být také státní příslušník členského státu Evropské unie, členských států Dohody o evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace ("členský stát"), který vykonává funkci insolvenčního správce v jiném členském státě a má v úmyslu dočasně nebo příležitostně vykonávat funkci insolvenčního správce na území České republiky a který je oprávněn vykonávat činnost insolvenčního správce. Dále hostujícím insolvenčním správcem může být zahraniční společnost, která vykonává funkci insolvenčního správce v jiném členském státě a má v úmyslu dočasně nebo příležitostně vykonávat funkci insolvenčního správce na území České republiky a která je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce¹⁷.

2.5.6 Státní zastupitelství

Státnímu zastupitelství je oprávněno vstupovat a vystupovat do insolvenčního řízení nebo incidenčních sporů kdykoliv (i opakovaně) dle § 35 o.s.ř. Státní zastupitelství může podat opravný prostředek vůči rozhodnutí insolvenčního soudu jen pokud toto právo mají všichni účastníci řízení. Státní zastupitelství může podat podnět k zahájení incidenčního sporu, podávat návrhy správci, soudu, věřitelskému výboru atd. Státní zastupitelství nemá žádný ekonomický zájem na insolvenčním řízení. Státní zastupitelství je oprávněno ke všem úkonům stejně jakýkoli jiný účastník řízení s výjimkou úkonů, které může vykonat jen účastník řízení dle § 35 odst. 2 o.s.ř.¹⁸

2.5.7 Likvidátor dlužníka

Likvidátor působí v rozsahu v jakém nepřesla působnost na insolvenčního správce. Likvidátorovi je také uložena ze zákona povinnost součinnosti s insolvenčním správcem. Jeho působnost začíná dnem podání insolvenčního návrhu (z pohledu podání návrhu dlužníkem), v případě podání návrhu věřitele až od doby rozhodnutí o úpadku. Likvidátor má právo na náhradu jeho nutných výdajů a přiměřenou odměnu stanovenou dle insolvenčního soudu (na návrh insolvenčního správce dle zvláštního předpisu). Likvidátor jedná za dlužníka a plní

¹⁷ Zákon 312/2006 Sb. o insolvenčních správcích ze dne 26. května 2006 § 2 odst. 3,4

¹⁸ Stejný zdroj jako u poznámky pod čarou č. 18

úkoly potřebné nezbytné pro spolupráci dlužníka s věřitelskými orgány, správcem a insolvenčního soudu¹⁹.

2.6 Úpadek

Jedná se o stav, kdy dlužník má závazky vůči více věřitelům a není v jeho možnostech splnění všech těchto závazků. Úpadek je předpoklad pro zahájení konkurzu či oddlužení. A vzniká dvěma způsoby a těmi jsou:

- pokud se subjekt dostane do **platební neschopnosti** (insolvence)
- **předlužení**.

O úpadek nejde, jestliže dlužník má jen jednoho věřitele i kdyby jeho majetková situace byla jakkoli nepříznivá. Věřitel se v takovéto situaci musí vymáhat tento dluh exekučně. Dlužníkovi hrozí také úpadek jestliže **zastavil platby** podstatné části svých peněžitých závazků nebo je neplní po dobu delší **3 měsíců po lhůtě splatnosti** nebo není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek nařízením, které mu uložil soud či exekuční nařízení. Pokud ale dlužník prostředky vlastní peněžní, avšak není ochoten tyto závazky zaplatit, nejsou splněny podmínky úpadku²⁰.

O **hrozící úpadek** jde tehdy, pokud se s přihlédnutím ke všem okolnostem může předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků²¹. Při využití této možnosti by měla společně s využitím např. reorganizace vést k zachování podniku (výrobní činnosti a zaměstnanosti).

Insolvence znamená neschopnost plnění svých závazků z dlouhodobého nedostatku peněžních prostředků. Dlužník má více věřitelů a peněžní závazky převyšující 30 denní lhůtu po splatnosti a není schopen je zaplatit. Podmínka mnohosti věřitelů není splněna, má-li více pohledávek vůči dlužníku jen jeden věřitel. Další věřitelé se nesmí vytvářet způsobem že návrhové převede pohledávky na dalšího věřitele pro splnění těchto podmínek úpadku (zpravidla 6 měsíců před podáním návrhu). Insolvence musí trvat delší časové období a soud ji vždy posuzuje individuálně s přihlédnutím na předmět podnikání či možnost získání úvěru²².

¹⁹ § 70 Zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (Insolvenční zákon)

²⁰ WINTEROVÁ, Alena a kolektiv: Civilní právo procesní, Linde Praha, 2008

²¹ ZELENKA, Jaroslav a kolektiv: Insolvenční zákon, Linde Praha, 2008

²² SCHELLEOVÁ I., Jak vyhlásit konkurz a vymáhat pohledávky

Předlužení vzniká při splnění dvou zákonem uložených požadavků a těmi jsou:

- dlužník má **více věřitelů**
- **souhrn** jeho splatných **závazků převyšuje hodnotu jeho majetku**. (do tohoto majetku se zahrnuje i budoucí očekávaný výnos z pokračující podnikatelské činnosti)²³

2.6.1 Způsoby řešení úpadku:

- konkurzem
- reorganizací
- oddlužením
- zvláštním způsobem dle insolvenčního zákona

Úpadek lze ale řešit i mimoprofesně prostřednictvím narovnání podle § 585 OZ. Toto řešení vždy předpokládá projevený souhlas všech zúčastněných stran (osob). K tomuto způsobu však nedochází příliš často. Vyskytuje se například u likvidace právnických osob.²⁴

2.7 Konkurz

Tento způsob řešení úpadku spočívá v tom, že dlužník v důsledku prohlášení o konkurzu přichází o možnost disponovat se svým majetkem, který tvoří majetkovou podstatu. Insolvenční správce tento majetek zpeněžuje a z těchto výnosů poměrně uspokojuje pohledávky věřitelů. Správce sestavuje zprávu o situaci majetku dlužníka ke dni prohlášení konkurzu, vystupuje vůči dlužníkovým zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje provoz dlužníkovy podniku, zajišťuje vedení účetnictví, daňové otázky atd. Neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají. Ty zaniknou pouze v případě zániku dlužníka (výmaz z obchodního rejstříku). Nejčastěji tento způsob řešení úpadků bývá využíván pokud nelze použít způsoby oddlužení nebo reorganizace nebo se využívá po nezdaru těchto způsobů řešení úpadku a tyto způsoby se přemění v konkurz. Většinou jde o drobné a střední podnikatele. Účinky rozhodnutí o konkurzu nastávají okamžikem, kdy je zveřejněno že je subjekt prohlášen v konkurzu na úřední desce a insolvenčním rejstříku.

Pokud po konkurzu zůstanou neuspokojené části pohledávek u dlužníka, kterým je fyzická osoba tak tyto pohledávky nezanikají. Po skončení konkurzu může věřitel podat návrh na výkon rozhodnutí a to do doby až 10 let po skončení konkursu²⁵.

²³ BAŘINOVÁ, D., Konkurz v otázkách a odpovědích

²⁴ WINTEROVÁ, Alena a kolektiv: Civilní právo procesní, Linde Praha, 2008

²⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana: Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele, Linde Praha, 2009

Rozhodný okamžik pro prohlášení konkurzu z pohledu úpadce je velmi těžce stanovitelný, dle právních norem vzniká povinnost podat návrh na prohlášení konkurzu **bez zbytečného odkladu**. Dle doc. Bařinové je nejpozdějším termínem datum podání daňového přiznání, protože v tomto okamžiku subjekt potvrzuje správnost údajů v tomto přiznání. Subjekt má dvě možnosti, buď zahájí takové kroky k odvrácení úpadku nebo podává návrh na konkurz. Pokud jde o právnické osoby v likvidaci, povinnost podat návrh platí jen pro předlužené subjekty²⁶.

Pokud úpadce nespolupracuje se správcem konkurzu tak ten je dle soudu oprávněn dle žádosti (v písemné formě) požadovat po třetích osobách **součinnost v poskytování informací**. V tomto případě je správce povinen se prokázat rozhodnutím soudu. Tyto třetí osoby mají povinnost spolupracovat, aby správce mohl sestavit přehled majetku úpadce. Jde o tyto třetí osoby²⁷:

- orgány veřejné správy (převážně finanční úřady)
- katastrální úřady
- notáři
- středisko cenných papírů
- banky, pojišťovny
- provozovatelé telekomunikačních služeb
- dopravci atd.

2.7.1 Účinky prohlášení konkurzu

- dochází k přerušení likvidace právnické osoby, končí nucená správa, a zanikají předběžná opatření
- oprávnění nakládat s majetkovou podstatou přechází automaticky na insolvenčního správce, výkon práv a povinností dlužníka související s majetkovou podstatou. Pokud by dlužník nakládal s majetkovou podstatou po prohlášení konkurzu, jsou všechny jeho právní úkony vůči věřitelům neúčinné.
- nesplacené pohledávky proti dlužníku se prohlášením konkurzu považují za splacené, není-li zákonem stanoveno jinak
- jednostranné právní úkony úpadce, které se týkají majetkové podstaty zanikají (například plná moc, prokura atd.)

²⁶ BAŘINOVÁ, Dagmar Konkurz v otázkách a odpovědích

²⁷ stejný zdroj jako u odkazu č. 27

- zanikají všechny návrhy, které ještě nedospěly k realizaci (jde o návrhy na uzavření smluv a jiné)
- pokud například došlo k uzavření dohody o výpůjčce může insolvenční správce požadovat okamžité navrácení věci ještě před vypršením doby zapůjčení
- v případě smluv o nájmu může insolvenční správce vypovídat smlouvy v zákonem stanovených lhůtách
- prohlášením konkurzu provoz dlužníkovy podniku nekončí, insolvenční správce bude zkoumat možnost pokračování v provozu dlužníkovy podniku

Při prohlášení konkurzu naopak nezanikají a nepřerušují se trestní řízení, řízení o přestupcích a jiných správních deliktech, daňové a dědické řízení, řízení o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela, řízení o výživném nezletilých dětí atd. Pokud v nějakém přerušeném řízení vystupoval dlužník jako žalobce, může insolvenční správce dál v těchto řízeních pokračovat.

2.7.2 Majetková podstata a její zpeněžení

Do majetkové podstaty patří majetek dlužníka, který patřil dlužníkovi v den zahájení insolvenčního řízení i majetek, který nabyl během řízení. Pokud insolvenční návrh podal věřitel, tak jde o majetek v době vydání předběžného opatření soudem (zákaz disponovat dlužníkovi s majetkem). Jde o majetek, spoluvlastnické podíly na majetku, majetek ve společném jmění s manželem dlužníka.

Insolvenční zákon v § 206 vyjmenovává že majetkovou podstatu tvoří tyto položky:

- a) peněžní prostředky
- b) věci movité a nemovité
- c) podnik
- d) soubor věcí a věcí hromadné
- e) vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů
- f) akcie, směnky, šeky a jiné cenné papíry
- g) obchodní podíly
- h) dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky
- i) dlužníková mzda nebo plat, jeho pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenské, peněžité pomoci v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělků, náhrady poskytované za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci

j) další práva a majetkové hodnoty, které se dají penězi ocenit

Do majetkové podstaty nepatří v případě oddlužení podnik, neboť oddlužení je určeno pouze pro fyzické osoby. Do majetkové podstaty nelze zahrnout majetek, který nelze postihnout exekucí nebo výkonem rozhodnutí. Tím se rozumí majetek, který je nezbytný pro dlužníka k uspokojování potřeb sebe a své rodiny, nezbytný k výkonu své práce a byl rozporu s morálkou (oděvy, zdravotnické potřeby, snubní prsten atd.) Nelze do majetkové podstaty zahrnovat ani majetek, který byl nabyt k danému účelu (např. účelové dotace). Pokud dlužník se zařazením majetku do majetkové podstaty z nějakého důvodu nesouhlasí, obrátí se s žádostí a důvody na insolvenčního správce, který zváží jeho návrh. Pokud insolvenční správce nevyhoví dlužníkovi, tak se věřitel musí obrátit na insolvenční soud, který v rámci dohledací činnosti rozhodne²⁸

Zpeněžení majetkové podstaty probíhá tak, že insolvenční správce přeměňuje majetek z podstaty na peníze prostřednictvím prodeje k tomu, aby mohl uspokojit věřitele. Insolvenční správce musí vymáhat všechny dlužníkovy pohledávky jak peněžité tak i nepeněžité. Majetek lze zpeněžit trojím způsobem a to buď veřejnou dražbou, prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí nebo prodejem majetku mimo dražbu. Aby se zabraňovalo nekalým praktikám, které by vedly ke snížení získané částky z prodeje je zakázáno nabývání majetku pro určité osoby. Těmito osobami jsou dlužník, osoby blízké dlužníkovi, osoby v koncernu s dlužníkem, vedoucí zaměstnanci dlužníka, společníci a akcionáři dlužníka, členové a náhradníci věřitelského výboru.

Po zpeněžení vypracuje správce **konečnou zprávu** včetně vyúčtování své odměny a výdajů. Zpráva vede k sumarizaci dosaženého výtěžku a způsobu jeho rozdělení. Soud obvykle nařídí projednání, kde se tato zpráva projedná s dlužníkem, správcem, věřiteli, kteří podali námítky a věřitelským výborem. Soud může zprávu přijmout, odmítnout, nebo nařídít doplnění či změnu. Na základě konečné zprávy se provádí **rozvrh**, ten určuje výši uspokojení pohledávek jednotlivých věřitelů. Rozvrhové usnesení plní po souhlasu soudu insolvenční správce.

2.7.3 Nepatrný konkurz

Nepatrným konkurzem rozumíme efektivní a rychlé řešení menších konkurzů zjednodušeným postupem²⁹. U nepatrného konkurzu dochází k odchylkám od běžného způsobu nápravy úpadku formou konkurzu. Nepatrný konkurz se používá pro fyzické osoby –

²⁸ MARŠÍKOVÁ, Jolana: Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele, Linde Praha, 2009

²⁹ <http://www.insolvencizakon.cz/obecne-informace/konkurs.html>

nepodnikatele a podnikatele kteří splňují následující podmínky. Mezi ně patří, že obrat za účetní období nesmí převyšovat 2 mil. Kč a nezaměstnávají více než 50 zaměstnanců. Soud musí vydat zvláštní rozhodnutí. Odchyly od klasického konkurzu jsou individuální a stanovuje je soud, avšak mezi odchylky patří například fakt, že místo věřitelských orgánů se často zvolí jen zástupce věřitelů nebo projednávání konečných zpráv insolvenčního správce není povinnost nařídít jednání.

2.7.4 Zrušení konkurzu

Rušení konkurzu je upraveno v § 308 IZ a ten říká, že konkurz končí i bez návrhu o zrušení. Zrušení proběhne pokud:

- a) zjistí-li se, že nebyl ani dodatečně osvědčen dlužníkův úpadek; to neplatí, došlo-li již ke zpeněžení podstatné části majetkové podstaty
- b) není žádný přihlášený věřitel a všechny pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň jsou již uspokojeny
- c) po obdržení správy od správce o splnění plnění vůči věřitelům dle rozvrhu
- d) majetek dlužníka nestačí k uspokojení požadavků věřitelů
- e) na návrh dlužníka, pokud správce a všichni věřitelé s ukončením konkurzu souhlasí

Pokud během konkurzního řízení dlužník zemře, nastupují na jeho místo dědicové a pokud nejsou, tak stát.

2.8 Oddlužení

Oddlužení patří mezi sanační způsoby řešení úpadku. Je určeno výhradně pro nepodnikatele, tudíž převážně pro fyzické osoby. Dlužník nemá žádné dluhy z podnikání a převážnou část dluhů je tedy spotřebitelského charakteru.

Oddlužení bývá také často nazýváno „osobním bankrotem“. Dlužníkovy dluhy se sjednotí, zajištění věřitelé bývají zcela uspokojeni, nezajištění do stanovené výše. Část dluhů může být dlužníkovi odpuštěna. Při této formě oddlužení se preferuje sociální stránka před ekonomickou, to znamená že jde o to, hlavně vyjít oběma stranám vstříc, jak věřitelům, tak i dlužníkům, kterým se má umožnit tzv. „nový start“. Cílem tohoto sanačního řešení úpadku má také za účel šetřit náklady veřejných rozpočtů³⁰.

V celé Evropě tak i v České republice dochází v posledních letech k rozmachu této formy řešení úpadku. Jedním z příčin je také rozvoj a růst počtu úvěrových obchodů a spotřebitelé jejich služby využívají stále častěji. Následně mohou přijít osobní komplikace

³⁰ <http://www.insolvencizakon.cz/obecne-informace/oddluzeni.html>

dlužníka a ocitnout se v úpadku. Pokud však nepodnikatel prodělal konkurz, bývá často celoživotně oddlužen, jeho majetek v majetkové podstatě bývá velmi malý³¹.

Předpokladem pro povolení oddlužení je poctivý záměr dlužníka na umoření svých dluhů, také nesmí být v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení odsouzen pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy a v předchozích 5 letech neprobíhalo insolvenční řízení, ve kterém se řešil dlužníkuv úpadek. Dle insolvenčního zákona se předpokládá, že **dojde k uspokojení alespoň 30% pohledávek nezajištěných věřitelů**, ať už zpeněžením majetku, nebo z jeho pravidelných příjmu, které mu plynou **v následujících 5 letech**. Pokud není splněno ono uspokojení do výše 30%, může dlužníkovi pomoci třetí osoba, která se zaváže poskytovat určitou částku dlužníkovi, aby tuto podmínku splnil. Pokud dlužník řádně a včas splnil své povinnosti plynoucí z oddlužení, soud ho osvobodí od placení neuspokojených částí pohledávek, které byly zahrnuty v oddlužení.

2.8.1 Návrh na povolení oddlužení

Oddlužení není samozřejmostí. Dlužník si o tuto formu řešení úpadku musí požádat prostřednictvím návrhu spolu s insolvenčním návrhem. Pokud však byl insolvenční návrh podán věřiteli tak dlužník má 30 denní lhůtu o požádání o oddlužení. Mezi podstatné náležitosti návrhu patří například prohlášení osob, které jsou ochotné být spoludlužníky a ručit za dlužníka. Soud rozhodne o povolení oddlužení, jinak bude úpadek řešen konkurzem. Další možností je odmítnutí pro vady. Pokud má tento návrh nějaké nedostatky soud ho vyzve k sjednání nápravy. Tento návrh se musí podat přes předepsaný formulář dle ministerstva spravedlnosti. Insolvenční soud zamítne návrh v případě, že je jím sledován nepoctivý záměr dlužníka, jeho majetek a plynoucí příjmy nedosahují 30% plnění pro nezajištěné věřitele, návrh podala osoba, o jejímž návrhu bylo již dříve rozhodnuto nebo dlužník má lehkomyšlný a nedbalý přístup k oddlužení. Mezi podstatné náležitosti návrhu patří označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat, údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 5 letech, údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky a v neposlední řadě návrh způsobu oddlužení popřípadě sdělení, že dlužník takový návrh nevznáší. Dále se přikládá seznam majetku a seznam závazků, listiny o příjmech v předchozích 3 letech a případný souhlas nezajištěného věřitele s tím, že dojde k nižšímu uspokojení než stanovených 30%. **Návrh musí podepsat i dlužníkuv manžel a výslovně uvést, že s povolením oddlužení souhlasí.**

³¹ WINTEROVÁ, Alena a kolektiv: Civilní právo procesní, Linde Praha, 2008

2.8.2 Schválení oddlužení

Pokud dojde k povolení oddlužení, tak jeho účinky jsou závazné pro všechny dotčené subjekty insolvenčního řízení. Jak pro dlužníka, věřitelé (i ty, kteří s návrhem nesouhlasili). Dalším účinkem schválení oddlužení je nemožnost provedení exekuce nebo soudního výkonu rozhodnutí. Dlužník nabývá některých dispozičních oprávnění. Mezi tyto oprávnění nespadá nakládat s majetkem, který má být zpeněžen či zajištěným majetkem. Schválení oddlužení obsahuje způsob jeho řešení, kdo bude insolvenčním správcem pro daný případ. Oddlužení nabývá účinnosti dnem zveřejnění v insolvenčním rejstříku³².

2.8.3 Způsoby oddlužení

Insolvenční zákon umožňuje dva způsoby oddlužení, a těmi jsou buď **zpeněžení majetkové podstaty** nebo oddlužení formou **splátkového kalendáře**. O tom jaký způsob oddlužení se přijme, rozhodují kvalifikovaně věřitelé prostřednictvím hlasování (hlasují jen nezajištění věřitelé). Soud schválí způsob oddlužení nebo ho zamítne, při zamítnutí spadá insolvenční řízení do formy řešení konkurzem.

2.8.4 Zajištění věřitelé v oddlužení

Pokud zajištěný věřitel uplatní svá práva v rámci oddlužení ze zajištění (nejčastěji jde o hypotéku na dům) pak se zajištěný majetek prodá a uspokojí jeho pohledávku z tohoto majetku. Od zpeněžených prostředků se odečtou náklady na správu (maximálně však 4% výtěžku), dále náklady na zpeněžení (maximálně 5% výtěžku) a odměna insolvenčnímu správci (ve výši 2% z částky k výplatě). Zajištěný věřitel se nepodílí na uspokojování dalších nezajištěných částí pohledávek³³.

2.8.5 Opuštění dluhů po oddlužení

K osvobození od dluhů nedochází automaticky, ale až po vydání rozhodnutí insolvenčního soudu dle §414 IZ. Pokud si dlužník po splnění podmínek podá návrh k soudu, dojde tato žádost k projednání. Podmínky pro osvobození od dluhů jsou v zásadě již popsány výše v této práci a jde převážně o uspokojení věřitelů alespoň v 30% výši a řádné plnění svých povinností během insolvenčního řízení. Pokud například nedošlo k splnění všech podmínek soud však může zohlednit některé další příčiny proč tomu tak nebylo a osvobození umožnit (např. dlouhodobé onemocnění, platební neschopnost zaměstnavatele dlužníka atd.)

³² <http://www.insolvencizakon.cz/obecne-informace/oddluzeni.html>

³³ MARŠÍKOVÁ, Jolana: Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele, Linde Praha, 2009

2.9 Reorganizace

Reorganizace v ČR vychází z právní úpravy v USA s názvem **Bankruptcy Law** z roku 1978 doplněna o evropské úpravy převážně německou a rakouskou. Tyto prameny slouží pouze jako vzor. Reorganizace je sanační druh způsobu řešení úpadku, který umožňuje nadále vyvíjet podnikatelskou činnost, v rozmezí, které zapadá do reorganizačního plánu. Tím se myslí ozdravení podniku a uspořádání vztahů mezi věřiteli. Nejsou předepsaná jasná pravidla řešení jako například u konkurzu, a proto je důležité, aby se na nich věřitelé s dlužníkem dohodli.

Jde o procesní platformu, při které se vedou vyjednávání o nejvhodnější formě způsobu řešení úpadku, tedy o nové dohodě o kapitálové struktuře společnosti. Tyto dohody nemusí být přijaty jednomyslně. V těchto dohodách strany usilují o to, aby výsledek respektoval relativní hodnotu nároku věřitelů na dlužníkův majetek, a proto do těchto jednání může zasahovat soud. Reorganizační řízení vedené s podporou většiny věřitelů se označuje jako **reorganizace konsensuální** a řízení vedené proti vůli většiny věřitelů jako **reorganizace nekonsensuální**³⁴.

Reorganizace připadá v úvahu jen pokud není podnikatel v likvidaci, neobchoduje s cennými papíry a hlavně **obrat** za poslední předcházející účetní období **přesáhl 100 mil. Kč** nebo má podnik **alespoň 100 zaměstnanců**. Jestliže jsou tyto podmínky pro podnikatele těžce splnitelné, ale má dostatečný souhlas věřitelů a vypracovaný reorganizační plán podnikatele, pak je možné upustit od podmínek obratu a zaměstnanců.

Návrh na povolení reorganizace podává dlužník nebo věřitel a to maximálně do 10 dnů před konáním schůze věřitelů. Tento návrh by měl spolu s obecnými náležitostmi obsahovat údaje o kapitálové struktuře a majetku osob, které dlužníka ovládají nebo s dlužníkem tvoří koncern a také způsob navrhované reorganizace³⁵.

2.9.1 Povolení reorganizace

Způsob řešení úpadku pomocí reorganizace povoluje soud a je důležité, aby reorganizace byla prováděna s podporou hlavních věřitelů. Rozhodnutí o reorganizaci dlužníka se doručuje dlužníku, navrhovateli, insolvenčnímu správci, a věřitelskému výboru. Rozhodnutím o reorganizaci dlužník nabývá dispoziční práva, která byla omezena při dosavadním průběhu insolvenčního řízení. Ke dni předcházejícího povolení reorganizaci dlužník vyhotoví mezitímní účetní závěrku. Funkce a pravomoci valné hromady a členské schůze se pozastavují a přebírá je insolvenční správce.

³⁴ RICHTER, T. Insolvenční právo. 1. vyd. Praha : ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 472 s.

³⁵ <http://www.insolvencizakon.cz/obecne-informace/reorganizace.html>

Dle §329 IZ výrok soudu o povolení reorganizace obsahuje:

- Výrok o povolení reorganizace
- Vyrozumění o tom, kdo je insolvenčním správcem
- Výzvu, aby dlužník v lhůtě 120 dní předložil reorganizační plán nebo že jej předkládat nebude
- Informaci, za jakých podmínek mohou jiné osoby navrhnout reorganizační plán
- výrok o jiných opatřeních týkajících se majetkové podstaty a nezbytných k zajištění účelu reorganizace

2.9.2 Reorganizační plán

Reorganizační plán vymezuje právní postavení osob podílejících se na reorganizaci. Cíl reorganizačního plánu je ozdravení provozu dlužníka a uspořádání vzájemných vztahů mezi dlužníkem a jeho věřiteli. Přednostní právo pro jeho sestavení má dlužník a to spolu s návrhem na reorganizaci nebo ve lhůtě do 120 dní od povolení reorganizace. Tento plán se předkládá insolvenčnímu soudu. Po nabytí účinnosti reorganizačního plánu valná hromada a členská schůze opět nabývají dispoziční práva, která byla po povolení reorganizace pozastavena. Zanikají práva všech věřitelů vůči dlužníkovi (za věřitele se budou považovat jen věřitelé zapsání v reorganizačním plánu) a též zanikají ze zákona práva třetích osob k majetku, který náleží do majetkové podstaty. Po nabytí účinnosti tohoto plánu, však mohou věřitelé uplatnit svá práva za své pohledávky prostřednictvím nařízení výkonu rozhodnutí soudem nebo exekucí.

Povinné **obsahové náležitosti reorganizačního plánu** dle § 340 IZ:

- a) věřitelé jsou rozdělení do skupin, s vyjádřením jak bude nakládáno s pohledávkami věřitelů v jednotlivých skupinách
- b) způsob reorganizace
- c) opatření k plnění reorganizačního plánu týkající se majetkové podstaty (kdo a v jaké míře s ní bude nakládat)
- d) způsob jakým bude pokračovat provoz dlužníkovy podniku a podmínky provozu
- e) uvedení osob, které převezmou některé dlužníkovy závazky nebo se budou podílet na financování reorganizačního plánu
- f) údaj o tom jak reorganizace ovlivní zaměstnanost v podniku
- g) údaj o dlužníkovo případných závazcích vůči věřitelům po skončení reorganizace

2.9.3 Způsoby provádění reorganizace

Způsobů jak provádět reorganizaci je nespočet a mohou se klidně kombinovat. Jedná se o restrukturalizaci pohledávek, kdy se část dluhů včetně příslušenství dlužníkovi odpustí nebo odloží datum jejich splatnosti. Také se může prodat majetková podstata podniku nebo jen její části či dokonce prodejem celého podniku. V některých případech dochází k vydání podnikových aktiv věřitelům nebo převedením na novou společnost ve které mají věřitelé majetkovou účast. Při fúzi dlužníka také dochází k řešení věřitelských pohledávek, neboť majetek včetně závazků přechází na třetí osoby a ty mají povinnost převzít závazky. Dalším způsobem řešení úpadku prostřednictvím reorganizace se nabízí možnost vydání akcií nebo jiných cenných papírů dlužníkem. Změněním vnitřních poměrů podniku prostřednictvím pozměnění zakladatelských dokumentů je také způsobem reorganizace.

2.9.4 Konec reorganizace

Reorganizace skončí po rozhodnutí soudu, který shledá, že byl splněn reorganizační plán nebo jeho podstatné části. Soud také rozhoduje o odměně insolvenčního správce (včetně jeho nákladů). Soud může reorganizační plán zrušit a věřitelé vymáhat své práva a pohledávky. Soud zruší reorganizační plán pokud soud zjistí, že v době do 6 měsíců byly poskytnuty zvláštní výhody určitému věřiteli, došlo k podvodu při schvalování reorganizačního plánu. Reorganizace se může překloupat v konkurz v případech, jestliže o to dlužník požádal, nebyl sestaven ve lhůtě reorganizační plán, předložený reorganizační plán byl vzat zpět, dlužník neplatí řádně a včas úroky nebo v podstatném rozsahu neplní své jiné splatné peněžité závazky. Reorganizace může zaniknout také pokud dlužník přestal podnikat.

2.10 Shrnutí

Insolvenční řízení v České republice v posledních letech prodělalo zásadní legislativní změny, když byl v roce 2008 nahrazen zákon o konkurzu a vyrovnání zcela novou právní normou a to Insolvenčním zákonem. Lze jednoznačně říct, že insolvenční zákon přinesl hodně pozitivních změn, hlavně pro nepodnikatele. Hlavní změny, které v této oblasti můžeme vnímat jsou: posílení postavení věřitelů, větší motivace dlužníků k řešení svého úpadku včas, využití možností sanace a rychlejší a efektivní řízení.

Od roku 2008 také dostupný veřejně přístupný insolvenční rejstřík na portálu isir.justice.cz vedené ministerstvem spravedlnosti. Tímto insolvenčním rejstříkem vedeným na internetu probíhá také velká část doručování subjektům insolvenčního řízení. Záznamem v insolvenčním rejstříku probíhá řada úkonu a tím i nastolení účinnosti k vedení řízení.

Je důležité si prvně uvědomit, zda je subjekt v úpadku a až poté jak ho řešit. O úpadek v ČR jde tehdy, pokud dlužník má závazky vůči více věřitelům a není v jeho možnostech

splnění všech těchto závazků. Do těchto situací se dostává pokud se ocitá v platební neschopnosti (insolvenci) nebo je předlužen (stav kdy jeho majetek nepokryje jeho dluhy). Způsoby řešení úpadku jsou konkurz, reorganizace a nově od roku 2008 pro nepodnikatele oddlužení.

Oddlužení převážně probíhá prostřednictvím splátkového kalendáře a zpeněžením majetkové podstaty dlužníka a jeho hlavní výhody jsou, že dluhy se tzv. „stopnou“ v den povolení oddlužení a nenabíhá další příslušenství (jako jsou úroky, penále atd). Majetek získaný do majetkové podstaty po rozhodnutí o oddlužení nepatří do majetkové podstaty a dlužník s ním může disponovat. Při oddlužení formou splátkového kalendáře je podstatné, že dlužník má povinnost splatit nejméně 30% svých závazků během následujících 5 let. Tyto částky jsou strhávány nad rámec nezabavitelného minima převážně z příjmu ze zaměstnání.

V řešení úpadku konkurzem jde hlavně o zpeněžení majetkové podstaty, kdy insolvenční správce prodá majetek a výtěžek poměrně vyplatí věřitelům.

Reorganizaci lze shrnout jako sanační způsob ozdravení podniku, který nadále vyvíjí svou činnost. Nejsou předepsaná jasná pravidla řešení jako například u konkurzu, a proto je důležité, aby se na nich věřitelé s dlužníkem dohodli. Používá se převážně u velkých podniků s obratem nad 100 mil. Kč nebo zaměstnávající alespoň 100 zaměstnanců.

3 Insolvenční řízení v zahraničí

Insolvenční právo v rámci evropského práva byla ve střetu s několika obtížemi, které představovali převážně rozdílnost národních úprav insolvence. Je velmi obtížné řešit evropské insolvenční právo jako celek. V minulosti byly značné snahy o hospodářskou integraci a řešení mnoha otázek cestou mezinárodních smluv, avšak vždy se narazilo na problém, kdy nebylo možné dosažení dohody se všemi členskými státy a řada této problematiky je řešena prostřednictvím sekundárního práva. Existuje několik právních úprav, které řeší dílčí části insolvence. Například směrnice Rady č. 80/987/EHS řeší otázky ochrany zaměstnanců v případě insolvence zaměstnavatele. U nás řešeno zákonem č. 118/2000 Sb. Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/24/ES a č. 2001/17/ES se vztahují na úpadek finančních institucí (pojišťovny, banky, spořitelní družstva a jiné). Tyto otázky byly u nás vyňaty prostřednictvím § 365 a § 366 IZ. Co se týče vztahu insolvenčního řízení ke státům Evropské unie tak IZ má v poslední části nazvané společná ustanovení jednu hlavu, ve které je myšleno v § 426 až §430 na insolvenční řízení s evropským mezinárodním právem. Toto se vztahuje na členské státy Evropské unie kromě Dánska. Mezi evropské mezinárodní právo patří situace, kdy hlavní zájmy dlužníka jsou soustředěny v jednom z členských států EU, ale má alespoň jednoho věřitele nebo část majetkové podstaty v jiném členském státě. V takovém to případě dojde k uplatnění nařízení Rady č. 1346/2000 o úpadkovém řízení. Pokud náš soud zjistí, že u nás probíhá insolvenční řízení, ale hlavní zájmy dlužníka jsou v zahraničí, tak se insolvenční řízení zastaví. Zahraniční insolvenční správce členského státu po prokázání úředně ověřené kopie o svém ustanovení může vykonávat funkci správce i u nás. Jestliže má dlužník v ČR provozovnu, pak se zveřejňuje zahájení řízení probíhající v zahraničí na úřední desce soudu v místě, kde je u nás provozovna umístěna. Naše soudy jsou povinny známým věřitelům v zahraničí zaslat oznámení o zahájení insolvenčního řízení v ČR a vyzvat je k přihlášení pohledávek³⁶.

3.1 Insolvenční řízení dle nařízení Rady č. 1346/2000 o úpadkovém řízení

ČR vstoupila do EU 1.5. 2004 a od tohoto data je toto nařízení pro nás tak i pro všechny členské státy závazné. Jediné Dánsko si vynutilo výjimku ve formě vynětí z tohoto nařízení. Toto nařízení má vyšší právní postavení a má tudíž přednost před právní normou

³⁶ WINTEROVÁ, Alena a kolektiv: Civilní právo procesní, Linde Praha, 2008

zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Toto nařízení upravuje proces, který se použije při insolvencích se zahraničním prvkem. Tato právní norma neharmonizuje a nesjednocuje jednotlivé právní řády členských států, ale předepisuje postup v určitých situacích. V tomto nařízení hraje důležitou roli fakt, že místní příslušnost soudu náleží tam, kde je hlavní středisko zájmu dlužníka a vztahuje se na veškerý majetek dlužníka³⁷. Zásadně dochází k aplikaci práva toho státu, v kterém řízení probíhá. Nařízení rady odpovídá na otázky, zda má být nařízeno **universální úpadkové řízení** pro celou EU nebo v každém státě teritoriální řízení. Pokud dojde k řešení universálním řízením, ve kterém státě a podle jakých pravidel. Pokud dojde na toto universální úpadkové řízení, ostatní státy jsou povinny ho uznat. Každý ze států má možnost neuznat úpadkové řízení v případě, že by účinky řízení byly v rozporu s veřejným pořádkem daného státu nebo byly ohrožena ústavní práva a svobody jednotlivce.

Pokud dojde k zahájení insolvenčního řízení v jednom státě, automaticky to znemožňuje zahájit stejné řízení v jiném státě. Zahájením **hlavního** řízení ve státě hlavních zájmu dlužníka se však neznemožňuje možnost zahájit také **vedlejší** podpůrné řízení v jiném státě (tzv. secondary insolvency proceedings)³⁸. Toto vedlejší řízení se používá ve státě, kde má dlužník pouze pobočku nebo provozovnu a vztahuje se jen na majetek, který se nachází v tomto vedlejším státě. Soud při podání návrhu by měl vydat předběžná opatření k majetku dlužníka i v zahraničí a insolvenční správce mít působnost a pravomoci ve státech, kde má své provozovny. Jestliže má dlužník provozovnu ve vedlejším státě než je místo hlavních zájmu, pak může dlužník navrhnout právě pouze územní úpadkové řízení a to se stává při prohlášení a řešení úpadku v zemí hlavních zájmů řízením vedlejším. Vedlejší řízení má vždy likvidační charakter a tudíž je řešeno u nás konkurzem. Každý věřitel má právo přihlásit své pohledávky, které má ve společenství bydliště, obvyklé místo pobytu či sídlo v kterémkoli úpadkovém řízení vedeném ve společenství.

Nařízení rady se aplikuje převážně na řešení úpadku prostřednictvím konkurzu, tedy likvidační cestou. Dochází převážně k částečnému nebo úplnému zabavení majetku dlužníka a jmenování správce majetkové podstaty. V určitých případech sice může docházet k tzv. vyrovnání, ale to nařízení neupravuje. Nařízení rady se vztahuje na všechny dlužníky bez ohledu na to, zda jde o fyzické, právnické osoby, podnikatele nebo nepodnikatele. Pojišťovny, úvěrové instituce, investiční podniky mající v držení finanční prostředky nebo cenné papíry třetích osob a podniků kolektivního investování, jsou z oblasti působnosti tohoto nařízení

³⁷ O tzv. COMI bude zmíněno níže v této práci

³⁸ MOSS, FLETCHER, ISAACS, THE EC REGULATION ON INSOLVENCY PROCEEDINGS, A commentary and Annotated Guide, 2nd edition, OXFORD, University Press, 2009

vyloučena. V případě kolizí právních norem jednotlivých států platné pro insolvenční řízení se použije ta právní norma státu, ve které bylo řízení zahájeno.

Řešení úpadku v případě, že se majetek dlužníka nebo věřitele nacházejí na více územích členských států:

- a) kolektivní úpadkové řízení (mezi ně ČR v příloze A nahlásila konkurz, oddlužení i reorganizaci)
- b) likvidační kolektivní úpadkové řízení – konkurz (příloha B)

3.1.1 Cíle nařízení

- Sjednocení roztržité právní úpravy
- Zrychlení a zjednodušení úpadkového řízení
- Zamezení zneužití principu „forum shopping“
- Preambule
- Určení mezinárodní příslušnosti
- Uznávání rozhodnutí

3.1.2 Forum shopping

je snaha o to, aby docházelo k přesunu majetku a soudní příslušnosti do státu, kde je sledováno dosažení lepšího právního postavení. Je často využíváno a chápáno jako zneužívání insolvenčního práva.

3.1.3 COMI

Jde o centrum hlavních zájmů dlužníka. Jde o faktické sídlo společnosti. Soudy členského státu, na jehož území jsou soustředěny hlavní zájmy dlužníka, jsou příslušné k zahájení úpadkového řízení. V případě společnosti nebo právnické osoby se za místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy, považuje sídlo, pokud není prokázán opak. Jako COMI bývá označováno místo, ze kterého dlužník obvykle své zájmy spravuje, a je proto zjistitelné třetími osobami³⁹. Platí vyvratitelná domněnka, že COMI je vedeno v sídle společnosti a pokud tak není, musí být **silně** vyvrácena. Jestliže jsou náznaky, že firemní zájmy jsou spravovány z oblasti jiného státu měly by být přijatá případná bezpečnostní opatření a

³⁹ MOSS, FLETCHER, ISAACS, THE EC REGULATION ON INSOLVENCY PROCEEDINGS, A commentary and Annotated Guide, 2nd edition, OXFORD, University Press 2009

domněnka by měla být vyvrácena na základě prozkoumání⁴⁰. Dle § 427 IZ by bylo české insolvenční řízení zastaveno, pokud by se ukázalo, že COMI má v jiném členském státě.

3.1.4 Pravomoci a práva správce dle nařízení rady

Správce podstaty jmenovaný příslušným soudem může vykonávat veškeré pravomoci, které mu jsou svěřeny podle práva státu, který zahájil řízení v jiném členském státě, dokud v tomto státě není zahájeno jiné úpadkové řízení nebo učiněno ochranné opatření bránící jejich výkonu na základě návrhu na zahájení úpadkového řízení v tomto státě. Správce je povinen spolupracovat a sdělovat informace v souběžně probíhajících úpadkových řízeních, vyzvat zahraniční věřitele k přihlášení svých pohledávek a vykonávat činnost v zájmu věřitelů. Dále může požadovat zahájení vedlejšího úpadkového řízení, navrhopat, aby vedlejší úpadkové řízení nebylo vedeno jako likvidační, účastnit se věřitelských schůzí atd.

3.1.5 Zahraniční věřitelé

Všichni věřitelé, včetně správce daně a sociálního a zdravotního zabezpečení mají možnost písemně přihlásit své pohledávky v úpadkovém řízení. Nezáleží na tom, že mají sídlo nebo bydliště v jiném členském státě. Přihlášení pohledávek probíhá tak, že věřitelé zašlou kopie dokladů, a sdělí svůj nárok, jeho výši, den vzniku, zda je pohledávka zajištěná a jiné parametry pohledávek. Na přihlášce uvede česky jen „přihláška pohledávky“ a dál může přihlášku mít vedenou ve svém jazyce. Třicetidenní lhůta pro přihlášení pohledávek začíná běžet až dnem doručení.

Informování zahraničních věřitelů

Z nařízení vyplývá povinnost soudu nebo insolvenčního správce, ve kterém bylo řízení zahájeno, informovat zahraniční věřitelé se sídlem, bydlištěm nebo místem pobytu v jiných členských státech k přihlášení pohledávek v úpadkovém řízení.

3.1.6 Uznávání insolvenčního řízení

Rozhodnutí o uznání zahájení insolvenčního řízení soudem jednoho členského státu musí být uznáváno ve všech ostatních členských státech od nabytí účinnosti ve státě zahájení.

⁴⁰ MOSS, FLETCHER, ISAACS, THE EC REGULATION ON INSOLVENCY PROCEEDINGS, A commentary and Annotated Guide, 2nd edition, OXFORD, University Press 2009

3.1.7 Rozhodnutí ESD

Narizení Rady o insolvenčním řízení není v platnosti tak dlouho a není tak obsáhlé, aby nevznikaly pochybnosti či otázky, jak řešit přeshraniční insolvenční. S těmito dotazy jsou soudy členských států oprávněny obrátit se na Evropský soudní dvůr, který nemodifikuje tuto právní normu, ale řeší sporné otázky a pomáhá k její interpretaci a sjednocení pro všechny zúčastněné členské státy.

3.2 Insolvenční řízení ve Spojeném království VB a Severního Irsku

Ve Velké Británii je insolvenční řízení jedno z nejvíce benevolentních a přizpůsobivých řízení v Evropě. Je rozděleno na insolvenční řízení firem a insolvenční řízení jednotlivců. Důležitými právními normami, které ho upravují jsou insolvenční zákon z roku 1986 (**Insolvency Act, 1986**) ve znění zákona z roku 2002, který vstoupil v platnost 15. září 2003 pod názvem Enterprise 2002, který měl za úkol zefektivnit správní řízení, případně ujasnit podmínky rušení administrativní správy. Tato novela z roku 2003 také upravovala zrušení přednostních pohledávek státu, pokud jde o daně. Ustanovení ohledně insolvence jednotlivců (fyzické osoby) nabylo účinnosti od 1. dubna 2004. Reforma vzdělávacího systému obnovila to co bylo zneužíváno, a tím jsou myšleny studentské půjčky, které nemusely být prokazovány a byly bez větších poplatků. Důležitou právní úpravou insolvenčního řízení ve VB je **Company Director Disqualification Act z roku 1986** a zákon o podnicích z roku 2006 (Companies Act, 2006). Insolvenční řízení zahrnuje jak jednotlivce tak i firmy, avšak termín konkurz se ve Velké Británii používá pouze pro jednotlivce.

Insolvence firem ve Velké Británii je definována jako platební neschopnost firmy nebo také jako schodek na aktivech společnosti v účetní závěrce. Dle Insolvency Act z roku 1986 je firma platebně neschopná, pokud dlužník věřiteli dluží přes 3 týdny po termínu splacení částku přesahující 750 £ nebo pokud se před soudem prokáže, že firma není schopná platit své závazky v termínu splatnosti. Firma je také insolventní v případě, že hodnota majetku společnosti je nižší než částka firemních závazků. Insolvence peněžních toků byla reinterpretována v roce 2007 v úpravě Re Cheyne Finance plc [2007] All ER (D) 25, která opravňuje věřitele k tomu, aby požadovali insolvenční dříve, neboť nutí k zvažování nejen současných dluhů, které je či není schopný platit, ale s přihlédnutím do budoucna na dluhy budoucí. V Severním Irsku vstoupila právní norma The Insolvency Order 2002 v platnost 2. února 2004. Dalším klíčovou právní normou je Company Directors' Disqualification (Northern Ireland) Order z roku 2002.

3.2.1 Způsoby řešení insolvence ve Spojeném království VB a Severního Irsku

Ve Velké Británii jsou **4 hlavní** postupy řešení úpadku **firem**, kterými může být podnik zachráněn nebo zlikvidován a majetek rozdělen mezi věřitele. Těmito způsoby jsou:

- company voluntary arrangement (dobrovolná dohoda o uspořádání společnosti)
- administration (správa)
- administrative receivership (administrativní nucená správa)
- liquidation (likvidace neboli u nás v ČR konkurz)

Pro **fyzické osoby** jsou **tyto způsoby** řešení úpadku (personal insolvency procedures):

- individual voluntary arrangement (dohoda o uspořádání jednotlivce)
- debt relief order (DRO)
- bankruptcy (konkurz)

Company voluntary arrangement

Company voluntary arrangement je zakotveno v britském právu insolvence od roku 1986 a je jedním z hlavních záchranných prvků pro společnosti. Při tomto způsobu by mělo dojít k dohodě mezi věřiteli a společností k uspokojení svých věřitelských pohledávek. Insolventní společnost je umožněno dosáhnout dobrovolnou dohodu s věřiteli o zaplacení celé nebo části svých dluhů během sjednaného období převážně z budoucích příjmů. Tato dohoda je sepisována řediteli společností, správci ustanovenými zákonem nebo jmenovaným likvidátorem. Společnost není v likvidaci ani ve správě. V tomto období moratoria je společnost chráněna před útoky věřitelů a ti nejsou schopni provést další kroky ohledně insolvenčního řízení dlužníka. Tato dohoda se provádí prostřednictvím správcem konkurzní podstaty (insolvency practitioner), který vypracuje návrh pro věřitele. Pokud je CVA přijata, koná se schůze věřitelů. Na této schůzi s ní musí souhlasit alespoň 75% věřitelů (dle celkového dluhu dlužníka). Všichni věřitelé (společnosti) jsou pak dohodou vázáni ať už s ní souhlasili či nikoliv, pokud ten dohodu dodržuje. Během této dohody jsou placeny měsíční částky správci, který po odečtení poplatků tyto prostředky přerozděluje.

Ve VB existuje řada společností zabývajících se poradenstvím a poskytováním pomoci při umoření dluhů společnosti. Mezi výhody tohoto způsobu řešení insolvence patří bezpochyby nižší náklady než při správě (administration) či nucené správě (administrative receivership).

Není zde povinnost oznámit svým zákazníkům, že procházíte CVA. Věřitelé dostávají úroky ze svých dluhů. Společnost může ukončit pracovní smlouvy nebo důležité kontrakty⁴¹.

Administration

Správa je upravena v Insolvency act 1986 aktualizována v roce 2002 v Enterprise Act. Prioritou této formy řešení úpadku je transparentnost, odpovědnost a hlavně záchrana podniku. Důležité při správě je, že po jmenování správce ihned nahrazuje ředitele ve společnosti, kterou začne řídit. Správce je obvykle jmenován soudem, avšak ředitelé společnosti nebo věřitelé se mohou obrátit na soud s požadavkem o jmenování jiného správce či navrzení své odborně způsobilé osoby pro výkon této funkce. Od roku 2002 dle Enterprise Act 2002 je možné správce jmenovat i mimo soud. Správce se musí vykonávat svou funkci tak, aby nespravedlivě neublížil věřitelským zájmům. Prvním jeho úkolem po jmenování je navrzení restrukturalizačního plánu. Věřitelé přicházejí o možnost podání vykonávacího požadavku k vymáhání svých pohledávek, včetně zajištěných věřitelů. Dále se také neprodávají aktiva. Tato opatření zlepšují manévrovací prostor určený k restrukturalizaci podniku. Toto období moratoria lze v případě zvýšení účinnosti prodloužit až na dobu 1 roku. Hlavní poslání správce je udělat vše pro záchranu podniku. Pokud to ale nelze, dochází k převodu podnikání nebo jako poslední možnost rozpuštění podnikání a přerozdělení výnosu věřitelům⁴².

Administrative receivership

V případě, že si společnost půjčuje finanční prostředky od věřitele a ten požaduje záruky oproti majetku společnosti jedná se o zajištěné věřitele. Při porušení podmínek půjčky ze strany dlužníka je neprodleně kontaktována nezávislá osoba jako administrativní správce (likvidátor) a jeho záměrem a cílem je navrácení prostředků zpět k zajištěným věřitelům včetně prodeje majetku společnosti. Tento likvidační správce získává kontrolu nad společností. Majetek může být prodán po částech nebo prodán jako fungující celek (celý podnik). Tento způsob má likvidační charakter a hájí hlavně zájmy věřitelů. Náklady nucené správy jdou na vrub dlužné společnosti. Hlavní rozdíly oproti administration (správě) jsou v tom, že při správě je upřednostňování ochrany společnosti před věřiteli než je dokončen restrukturalizační plán. Podnik řídí správce, který je jmenován soudem. Zatímco u receivershipu (nucené správy) jde o uspokojení zajištěných věřitelů, kteří ztratili víru ve schopnost firmy uhradit své dluhy. Podnik řídí tzv. administrative receiver, který často

⁴¹ <http://www.companyrescue.co.uk/company-rescue/options/company-voluntary-arrangement>

⁴² http://en.wikipedia.org/wiki/United_Kingdom_insolvency_law

prodává majetek. Tento správce je zavolán bankou nebo jinými věřiteli, kteří si nárokují všechno nebo většinu majetku společnosti. Stále mohou být přijaty právní opatření ze strany dlužníka a může dojít až k jmenování likvidátora. Nucenou správu mohou zahájit jen zajištění věřitelé a nezajištění věřitelé tuto možnost nemají⁴³.

Liquidation

V případě, že společnost není schopna udržet podnik v provozu často je likvidace jako jediný způsob řešení úpadku. V Anglii existuje likvidace nařízená soudem a likvidace na návrh věřitelů, což musí potvrdit soud. Při likvidaci se uvolňují a zpeněžují aktiva pro uspokojení věřitelů. Společnost, která se nachází ve správě, nemůže být přinucena do fáze likvidace. Likvidace je konečná fáze podniku, který zaniká a její aktiva jsou zpeněženy a přerozděleny mezi věřitele. Likvidace ve VB může být buď povinná nebo dobrovolná. Dobrovolnou likvidaci provádí kvalifikovaný pracovník(likvidátor) a nucenou likvidaci provádí jmenovaný oficiální správce konkurzní podstaty. Dobrovolná likvidace nastane v případě, že se členové společnosti rozhodnou dobrovolně ukončit fungování společnosti a podnik přestane činnost vykonávat. Valná hromada si sama jmenuje likvidátora. Nucená likvidace v praxi nastává v případech, pokud společnost neplatí řádně své dluhy v okamžiku jejich splatnosti a je to jediné správné řešení k zániku společnosti. Někdy může docházet k likvidaci v případě, že se společnost chce zbavit či rozprodat část svých aktiv, či zavřít určité obchody (pobočky).

Absolutní přednost pohledávek při likvidaci mají zajištění věřitelé, kteří mají nárok uplatňovat své nároky ze zajištěného majetku. Uspokojování pohledávek při likvidaci probíhá v následujícím pořadí:

1. náklady likvidátora (náklady likvidace)
2. věřitelé s pevným poplatkem za majetek
3. náklady na správce
4. dlužné částky mezd zaměstnanců
5. dlužné částky plynoucí z povinnosti zaplacení při zranění zaměstnanců
6. dlužné částky vůči zaměstnancům na dovolenou
7. ostatní dlužné částky zaměstnancům
8. věřitelé s plovoucím poplatkem za majetek
9. věřitelé bez zabezpečení za majetek

⁴³ <http://www.bizhelp24.com/money/bankruptcy/administration-what-is-an-administrative-receiver.html>

Společnost zaniká po uspořádání konečného setkání všech členů(dobrovolná), věřitelů(povinná likvidace) nebo obojí a likvidátor zašle účetní závěrku a zprávu na příslušný soud.

Individual voluntary arrangement

Individual voluntary arrangement je co se týče podobnosti nejvíce podobný našemu oddlužení v ČR. Právní úprava IVA je zakotvena v Insolvency Act z roku 1986 v části VIII. Lze říci, že jde o dobrovolnou dohodu mezi jednotlivcem (dlužníkem) a věřiteli. IVA postrádá autoritativní prvek rozhodování soudů. Tato dohoda je sjednávána prostřednictvím insolvenčního správce a převážně obsahuje pohledávky nezajištěných věřitelů. Dlužník, ale často také insolvenční správce, vypracuje návrh IVA a je předložen věřitelům a soudu. Na schůzi věřitelů je návrh IVA projednán a musí být schválen 75% věřiteli (dle celkového dluhu). Zákonem stanovený rozsah uspokojení věřitelů touto formou je v minimální výši 25% všech dluhů. O tom jak velká část bude uspokojena je ale předmětem každé dohody a záleží na dohodě s věřiteli. Délka splátek prostřednictvím IVA je až 5 let. Na tyto měsíční částky dohlíží správce, který je nadále přerozděluje mezi věřitele. Všechny dostupné informace stejně jako v ČR jsou k nalezení v rejstříku s názvem Personal Insolvency Register⁴⁴. Soudy ve VB mají nad IVA funkci dohledu a do IVA zasahují jen v případě vydávání předběžných opatření.

Podmínky pro splnění tohoto způsobu řešení úpadku jsou následující:

- dlužník je rezidentem VB
- dlužník je insolventní
- dlužná částka je vyšší než £15 000 a je dlužná třem a více věřitelům
- měl by mít zaměstnání nebo podnikat a vyjít po určitý čas bez nadstandardních výdajů
- předložit výkaz o svém majetku a budoucích příjmech
- IVA by měla být pro věřitele výhodnější než řešení konkurzem

Pokud neplní dlužník své povinnosti, následují různé sankce a také se může stát, že věřitelé budou moci požadovat upuštění od dohody IVA a splnění svých nároků prostřednictvím konkurzu. Po splnění podmínek stanovených IVA je dlužník od zbývajících dluhů osvobozen. Mezi výhody IVA patří to, že dlužníkovi může zůstat během placení dluhů jeho majetek (dům, auto) a po splacení je od dluhu osvobozen. V případě překlopení do konkurzu (bankruptcy) je jeho majetek rozprodán a dluhy nezanikají.

⁴⁴ Vedený portálem www.insolvency.gov.uk

Debt relief order

Debt relief order je poměrně nová, zjednodušená forma řešení úpadku, která vstoupila v platnost v Anglii a Walesu od 6. dubna 2009. Je to rychlá a zjednodušená alternativa řešení úpadku vhodná pro dlužníky, kteří vlastní velmi malý nebo téměř žádný majetek. DRO probíhá bez účasti soudu za poplatek £ 90 schváleným oddlužovacími organizacím, které se DRO zabývají. Tyto dluhy jsou zmrazeny na dobu 12 měsíců a žádný věřitel nemůže učinit další kroky k vymožení svých pohledávek. Jestliže se po této době neukáže, že se situace dlužníka zlepšila, tak jsou tyto dluhy odepsány(zrušeny). Do DRO se můžou přihlašovat jen některé pohledávky věřitelů a mezi ty patří například kreditní karty, kontokorentní úvěry, nájemné, půjčky spotřebního charakteru atd. Jako velkou výhodou se jeví, že od 19. března 2012 se nemohou do DRO přihlašovat nezaplacené prostředky ze sociálních půjček(fondů). Jako nevýhoda DRO se může jevit fakt, že po vypršení 12 měsíční doby je dlužník veden v registru dalších 6 let, a to může ovlivňovat nepříznivě jeho schopnost získání úvěru v tomto období. O DRO není dlužník oprávněn požádat v situaci, kdy je v současné době v úpadku, má již dohodu IVA nebo zažádáno o IVA, věřitelé požádali o prohlášení konkurzu, dlužník požádal o konkurz, již proběhlo oddlužení(DRO) v předchozích 6 letech⁴⁵.

Jestliže chce dlužník projít touto formou oddlužení, musí splňovat následující kritéria⁴⁶:

- Být neschopen splatit své dluhy
- Dlužit méně než £ 15 000 nezajištěných dluhů
- Nevlastnit dům
- Nemít aktiva vyšší než v hodnotě £ 300 (auto do hodnoty £ 1000 je přípustné)
- Měsíční příjem po zaplacení nezbytně nutných výdajů nepřesahuje £ 50.
- Dlužník měl v posledních 3 letech vztah k Anglii nebo Walesu a to v podobě, že tam žil, vlastnil majetek nebo se podílel na podnikání.

Přihlásit se k DRO může dlužník prostřednictvím zprostředkovatele, kteří poskytují poradenskou činnost ohledně DRO. Tyto zprostředkovatele vede anglická The Insolvency Service. Přihlášení probíhá prostřednictvím vyplnění formuláře, který musí obsahovat pravdivé údaje k správnému posouzení situace zprostředkovatelem, zda dlužník vyhovuje podmínkám DRO. Zprostředkovatel předloží žádost v elektronické podobě a kopii předá dlužníkovi k podepsání. Official receiver (správce konkurzní podstaty), který je jmenován

⁴⁵ http://www.adviceguide.org.uk/england/debt_e/debt_help_with_debt_e/debt_relief_orders.htm

⁴⁶ The Insolvency Service <http://www.bis.gov.uk/insolvency/personal-insolvency/dro-creditors>

soudem rozhodne o žádosti, zda ji přijme či odmítne. Pokud je žádost o DRO správcem přijata, pak se zašle oznámení s právy a povinnostmi plynoucí pro dlužníka, tak i informovat každého známého věřitele, který má pohledávky vztahující se k DRO. Při rozběhnutí procesu DRO se také udělá záznam v elektronickém insolvenčním registru jednotlivců (EIIR⁴⁷) pro lepší informovanost všem stranám, že bylo proti dlužníku zahájeno toto řízení.

Mezi omezení, které padají na dlužníka při DRO patří fakt, že je dlužník povinen oznámit věřiteli, že se nachází v oddlužení formou DRO. Dále se nesmí provozovat podnikání pod jiným jménem, když se původní podnikání přeneslo ve formu oddlužení DRO s kterým věřitele obchodovali. Není přípustné se účastnit při DRO na řízení, spravování společnosti s ručením omezeným nebo působit jako ředitel společnosti bez povolení soudu.

3.2.2 Úloha vlády

V Anglii a Walesu je výkonnou agenturou The Insolvency Service v rámci správy ministerstva průmyslu a obchodu. TIS⁴⁸ je zodpovědná za veškerou správu a vyšetřování týkající se úpadků a povinných likvidací společností. V případech, kdy není jmenován správce konkurzní podstaty se TIS chová jako správce / likvidátor. Dále také upozorňuje na trestné činy v rámci řešených insolvenčních řízeních. Reguluje pozice konkurzních správců buď přímo nebo prostřednictvím uznávaných profesních organizací. Dále poskytuje poradenství ministrům v otázkách insolvenční politiky⁴⁹.

Úlohy soudu spočívají v tom, že prověřují petice podané dlužníky a návrhy věřitelů na prohlášení konkurzu nebo povinné likvidace. Dále mají určovat a rozhodovat problémy a složité otázky, které mohou mít v The Insolvency Service, správci konkurzní podstaty, věřitelé a další.

V Severním Irsku je insolvenční správce státní úředník a zaměstnanec vrchního soudu. Tento správce vyšetřuje záležitosti týkající se individuálních, tak i firemních způsobů řešení úpadků. Jako správce konkurzní podstaty obvykle ze soukromého sektoru působí účetní nebo právníci po získání oprávnění vystupovat jako správce od uznaných odborně způsobilých organizací, které jsou schváleny ministerstvem obchodu, podnikání a investic⁵⁰.

⁴⁷ Electronic Individual Insolvency Register (EIIR)

⁴⁸ The Insolvency Service

⁴⁹ http://www.insolvencyreg.org/sub_member_profiles/united_kingdom/england_wales.htm

⁵⁰ http://www.insolvencyreg.org/sub_member_profiles/united_kingdom/northern_ireland.htm

3.2.3 Profesionální pravidla pro výkon činnosti správce majetkové podstaty ve VB

Na insolvenční průběh musí dohlížet licencovaný insolvenční správce, kterých je ve VB přibližně na 2000. Jeho hlavní funkce jsou shromažďování a spravování aktiv, potvrzení pohledávek, vyšetřování záležitostí společnosti a přerozdělování peněžních prostředků věřitelům dle jejich práv podle tříd. Tyto pravidla se skládají z etických principů při insolvenčním řízení a ze seznamu situací, při kterých mohou správci řešit etické dilema (tyto situace jsou zde rámcově rozebrány). Hlavním kodexem správce jsou Etické principy při insolvenčním řízení. Správce se musí chovat v řízení **čestně**, spravedlivě a zachovávat pravdomluvnost. Správce musí zachovávat při svých soudech **objektivitu**. Měl by vykonávat činnost a práci, ke které je **způsobilý** a ke které je **řádně kvalifikován**. V neposlední řadě je velmi důležité, aby se choval zdvořile ke všem, s kým přijde do styku během výkonu své práce⁵¹.

Nejčastějším problémem je ohrožení správcovy objektivitu. Jedná se o situace, kdy dochází nebo může dojít ke **konfliktu zájmu**. Při konfliktu zájmu totiž může docházet k ohrožení objektivitu ze dvou hledisek a těmi jsou rizika pro sebekontrolu a riziko vlastního zájmu. Riziko sebekontroly spočívá v tom, že správce spravuje často konkurující si zájmy a může jeden či více takových zájmů spravovat nesprávně. Správce by měl proto svou funkci odmítnout. Riziko vlastního zájmu vzniká pokud je správce ovlivněn finančními nebo jinými výhodami, které vznikají jemu nebo lidem v jeho okolí.

3.3 Insolvenční řízení v Německu

Insolvenční řízení v Německu je upraveno právní normou zvanou Insolvenzordnung⁵² ze dne 5. října 1994 ve znění pozdějších předpisů. Insolvenční zákon (InsO) nabyl účinnosti 1. ledna 1999. InsO nahradil zákon o konkurzu (Konkursordnung) a zákon (Vergleichsordnung). Dle starého zákona o konkurzu totiž bylo více než 84% žádosti o zahájení konkurzního řízení zamítnuto z důvodu nedostatku majetku. Motivem k včasnému zahájení insolvenčního řízení měla být možnost samosprávy dlužníka pod dohledem soudu. Jedním z hlavních znaků německého práva je jeden druh insolvenčního řízení, který se aplikuje jak na společnosti tak i na jednotlivce s ekonomickou činností. Další druh insolvenčního řízení se týká spotřebitelů

⁵¹ BĚLOHLÁVEK A. J. Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 1588 s.

⁵² dále jen pod zkratkou InsO

bez ekonomické aktivity. Další změna dle InsO se týkala zajištěných věřitelů, kteří se nově mohli zúčastnit úpadkového řízení⁵³.

Návrh na zahájení úpadkového řízení může podat jak dlužník tak i věřitel. K zahájení insolvenčního řízení je nezbytně nutné, aby majetek dlužníka pokrýval alespoň náklady spojené se zahájením řízení. Soud má povinnost dohlížet nad procesním průběhem řízení. Důvody k zahájení insolvenčního řízení jsou stejné jako v ČR a jde o⁵⁴:

- Insolvence (nelikvidnost)
- Předlužení

Dle §21 soud může po zahájení řízení zakázat jakékoli kroky proti dlužníku ze strany věřitelů, jde o exekuční rozkazy a chránit postavení dlužníka. Soud také může jmenovat dočasného správce.

Zákon InsO nyní vnímá jen tři druhy pohledávek a závazků

- **Povinné pohledávky a úhrady a zajištěné pohledávky** (jde o náklady na řízení, náklady vzniklé činností správce atd. Zajištěné pohledávky musí být uspokojeny prvotně z předmětu zajištění)
- **Klasické insolvenční pohledávky**
- **Pohledávky nižšího stupně** (Úroky z konkurzních pohledávek z otevření insolvenčního řízení, náklady věřitelů, které vzniknou při zahájení řízení, pokuty a jiné nároky věřitelů při platební neschopnosti dlužníka)

Insolvenční řízení, která se vedou s mezinárodním prvkem jsou řešena dle nařízení rady č. 1346/2000 o úpadkovém řízení. Toto nařízení se vztahuje na všechny země výjimkou je jen Dánsko.

V Německu do roku 2012 téměř všechny podnikatelské subjekty byly nuceny podstupovat konkurz a rozprodej aktiv k uspokojení věřitelů a reorganizace jako řešení úpadku byla využívána velmi vzácně. Úpadek se řeší z pohledu zda je osoba podnikatel nebo nepodnikatel. Klasické insolvenční řízení má podobné charakterové rysy jako konkurz u nás v ČR a spotřebitelské insolvenční řízení se podobá nepatrnému konkurzu. V těchto případech dochází ke zpeněžení majetku dlužníka. Od účinnosti InsO, tedy od roku 1999 je v Německu možnost **úplného oddlužení**, které je upraveno v § 286 a tento způsob řešení úpadku mohou využít všechny poctivé fyzické osoby u kterých před úplným oddlužením dojde ke zpeněžení majetkové podstaty. Od zahájení insolvenčního řízení v následujících 6 letech převádí dlužník

⁵³ http://www.justiz.nrw.de/WebPortal_en/projects/ieei/documents/public_papers/german_insolvency.pdf

⁵⁴ http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_ger_en.htm

na insolvenčního správce⁵⁵ příjmy nad rámec nezabavitelného minima⁵⁶, které správce spravuje a **přerozděluje jedenkrát do roka mezi věřitele**. Po řádném splnění podmínek v tomto šestiletém období může dlužník zažádat o osvobození od dluhů a dostat tak příležitost pro nový začátek.

Oddlužení v Německu je platné stejně jako v ČR pro fyzické osoby nepodnikatele a na rozdíl od ČR probíhá v několika fázích:

3.3.1 Průběh a jednotlivé fáze oddlužení v Německu

- 1) snaha o mimosoudní vyrovnání
- 2) řízení o vyrovnání dluhů soudním smírem
- 3) insolvence a odpuštění dluhů
- 4) doba dobrého chování

Snaha o mimosoudní vyrovnání

Před tím než je dlužník oprávněn podat insolvenční žádost musí se pokusit dosáhnout mimosoudní dohody s věřiteli. Hlavním důvodem této povinnosti je fakt, že soudy nesmí být přehlceny příliš mnoha insolventními řízeními, které se dají vyřešit i bez jejich zangažovanosti. Dlužník je povinen předložit věřitelům plán vyrovnání, a pokud ho přijmou a dlužník plní své povinnosti v navrženém plánu, je po splnění od dluhů osvobozen. Často však věřitelé tento plán odmítnou a tak je dlužník oprávněn předložit potvrzení od agentury nebo oprávněné osoby, že se pokusil v předchozích 6 měsících o mimosoudní vyrovnání, avšak neúspěšně. Mezi oprávněné osoby patří například právníci.

Řízení o vyrovnání dluhů soudním smírem

V případě selhání mimosoudního pokusu o vyrovnání může dlužník požádat o zahájení úpadkového řízení. Dlužník je povinen přiložit osvědčení o snaze mimosoudního vyrovnání, plán jak chce spor urovnat a záznamy jeho aktiv, příjmů a v neposlední řadě také seznam věřitelů a sumu jeho dluhů. Plán smíru by měl obsahovat ustanovení pro přiměřené vypořádání dluhů. Věřitelé mohou tento plán vyrovnání komentovat a navrhnout změny, avšak soud o nich rozhoduje a v případě souhlasu všech věřitelů nebo nejsou další námítky považuje se plán za schválený. Tento plán může být klidně totožný s plánem mimosoudního vyrovnání. Soudy přijímají také tzv. „nulový plán“, kdy jde o dlužníka bez žádného příjmu,

⁵⁵ německy označován jako Treuhänder

⁵⁶ Včetně dědictví a příležitostných příjmů. Tyto částky jsou vyšší než v ČR a jsou závislé od výdělku dlužníka, to má motivační charakter. Nezabavitelná částka je proto závislá na příjmu ne na životním minimu jako u nás

majetku a neposkytuje žádné platby věřitelům. Vliv na přijetí má fakt, že nemá a nebude v době šesti let nic co by zaplatil věřitelům, a po této době by byl zbaven svých dluhů⁵⁷.

Insolvence a odpuštění dluhů

V případě selhání vyrovnání dluhů soudním smírem a zajištěním pokrytí nákladů na insolvenční řízení z konkurzní podstaty se toto řízení zahájí. Soud jmenuje správce, který zpeněžuje majetek dlužníka a tyto výnosy z prodeje **jednou ročně** distribuuje mezi věřitele. V období 6 let je mu zabavována mzda nad rámec nezabavitelného minima. Po 6 letech se dluhy odpouští jen poctivým dlužníkům, kteří řádně plnili své povinnosti (mezi případy kdy je odpuštění dluhů zamítnuto lze uvést odsouzení za trestný čin úpadku, zanedbání svých povinností o poskytování informací povinnosti spolupracovat v průběhu řízení atd).

3.3.2 Zákon o snadnější restrukturalizaci společností (ESUG)⁵⁸

Dne 27. října prošla německým parlamentem tato novela insolvenčního zákona nazývaná také jako ESUG. V platnost vstoupila od 1. března roku 2012 a ESUG zlepšuje dosavadní Insolvenzordnung v mnoha jeho sekcích.⁵⁹ Hlavním účelem a cíle této reformy je, aby byla zajištěna vyšší „konkurenceschopnost“ německého insolvenčního práva oproti jiným členským státům. V minulosti bylo totiž běžnou praxí, že se často přesouvalo tzv. COMI dlužníka do zahraničí k dosažení prospěchu ze zahraničního úpadkového práva⁶⁰. Insolvenzordnung a Eigenverwaltung (druh reorganizace, podobný administrativě v Anglii, dlužník měl majetek ve své moci) jako právní normy nebyly příliš kladně přijaty jako účinné zbraně při snaze zabránit úpadku a likvidaci podniku a proto byla skutečná poptávka po nové právní úpravě. Díky této reformě je možné, aby se německé insolvenční právo rovnocenné tomu anglickému, kde se momentálně CVA (Creditors Voluntary Arrangement) těší velké oblibě. V posledním desetiletí méně než 1% všech insolvenčních případů končilo úspěšným absolvováním reorganizačního plánu a ozdravení podniku. Tato novela, ustanovuje řadu podstatných změn a znamená značný posun od tradiční „likvidační“ kultury insolvenčních řízení formou konkurzů a likvidací k modernímu přístupu restrukturalizace a snaze o záchranu společností⁶¹.

⁵⁷ http://www.justiz.nrw.de/WebPortal_en/projects/ieei/documents/public_papers/german_insolvency.pdf

⁵⁸ Německý název je Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen, dále jen jako ESUG

⁵⁹ Budou popsány níže.

⁶⁰ Některé společnosti díky neadekvátní právní úpravě přesouvali svá registrovaná sídla do Anglie

⁶¹ EUROFENIX, The journal of INSOL Europe, Autumn 2011 ISSN 1752-5187. 9 771752 518006. 4 5.

Nejdůležitější změny restrukturalizace společností dle ESUG:

- 1) Posílení vlivu věřitelů
- 2) Předběžný věřitelský výbor může vybrat předběžného insolvenčního správce
- 3) Posílení postupu dle insolvenčního plánu včetně kapitalizace
- 4) Posílení schopnosti aplikovat samosprávu
- 5) Jednodušší přístup ke svému majetku z pohledu dlužníka při řízení
- 6) Lepší ochrana dlužníkovu majetku během řízení
- 7) Lepší spolupráce a komunikace mezi soudy v přeshraničních insolvenčních řízeních

Posílení vlivu věřitelů

Příliš dlouho věřitelé byli v pozici jen přihlížejících, kdy byli mnohdy rádi, že se vůbec rozumně zapojili do řízení než, aby se podíleli na klíčových rozhodnutích. Od reformy mají věřitelé společnosti (splňující alespoň dvě ze tří následujících podmínek alespoň €2 mil. obratu, mít €2 mil. aktiv v rozvaze a průměrný počet zaměstnanců nad 10) právo sestavit předběžný věřitelský výbor, který ovlivňuje jmenování správce, který musí souhlasit s jakýmkoli prodejem majetku během doby před zahájením řízení. Soud stanoví předběžný věřitelský výbor pokud společnost splňuje dvě z následujících kritérií (celková bilance v rozvaze překračuje €4.84 mil, obrat překračuje €9.68 mil a průměrný počet zaměstnanců překračuje hranici 50ti). Dlužník může navrhnout jména osob, která se mohou předběžného věřitelského jednání za společnost zúčastnit. Největším posunem v oblasti vlivu věřitelů na insolvenční řízení je skutečnost, že doteď soudce jmenoval osobu (správce), která měla vliv na insolvenční řízení, po této reformě si ho předběžný výbor může zvolit sám a soud ho může jedině odvolat pokud se osoba není na danou funkci vhodná⁶².

Posílení postupu dle insolvenčního plánu včetně kapitalizace

Tato novela umožňuje výměnu akcií společnosti⁶³ za dluh v držení věřitelů za účelem zmírnění odpovědnostních rizik německého práva obchodních společností a zároveň usnadnění a podporu sanačního způsobu záchrany společnosti. Tato výměna bývá označována jako debt-to-equity swap. Žádný z věřitelů nemůže být do této výměny nucen.

⁶² Vzhledem k tomu, že nebýt vhodnou osobou může každý soudce vnímat odlišně a jiným způsobem, německá vláda hodlá požádat vrchní komoru německého parlamentu o odstranění tohoto požadavku, aby nebylo soudci umožněno mít poslední slovo v jmenování správce (pokud si ho zvolil věřitelský výbor), což je v rozporu se záměrem této právní úpravy.

⁶³ Ve většině případů často bezcenné nebo s velmi nízkou hodnotou

Lepší ochrana dlužníkovu majetku během řízení

Dle ESUG novely má dlužník nové možnosti ukrývat majetek pod ochranným štítem, kterým je myšleno potvrzení od insolvenčního odborníka⁶⁴, že je plán restrukturalizace proveditelný a není zde přítomnost předlužení a likvidita je dostatečná. Tím získává dlužník kontrolu nad svým majetkem. Dlužník, který má svůj majetek pod svou kontrolou, ale hrozí mu platební neschopnost dostát svým závazkům v okamžiku splatnosti může mít nad sebou insolvenční dozor v podobě předběžného správce v době než bude předložen reorganizační plán a o něm rozhodnuto. Soud je oprávněn zrušit rozhodnutí, pokud se dlužník dostane do platební neschopnosti, a není šance uspět při plnění restrukturalizačního plánu.

Závěrem lze novelu ESUG zhodnotit jako významný krok kupředu k flexibilnějšímu a konkurenceschopnějšímu režimu v rámci společenství, převážně ve vztahu k anglickým restrukturalizačním možnostem tanních společností a umělému „úniku německých společností“ do VB, ale činit závěry bude možno až po určitém časovém odstupu.

3.3.3 Podmínky pro podání a přijetí pohledávek do insolvenčního řízení

Pohledávky do insolvenčního řízení dlužníka nepatří automaticky, ale jen v míře v jaké věřitel uplatňuje své právo a v jaké výši pohledávku přihlásí. Soud vyzve věřitele, aby své pohledávky přihlašovali u správce konkurzní podstaty v lhůtě ne kratší než dva týdny a ne delší než tři měsíce. Pohledávku je ale možno přihlásit i po uplynutí této lhůty⁶⁵. Pokud správce ani věřitel proti pohledávce neprotestují má se pohledávka za přihlášenou, schválenou a potvrzenou. Pokud je věřitel vyzván správcem k prokázání pohledávky musí tak věřitel učinit, aby nebyla pohledávka správcem popřena. Správce poté přihlášené pohledávky sestaví do insolvenční listiny přihlášených pohledávek a ta se zobrazí po uplynutí lhůty u insolvenčního soudu k nahlédnutí všem zúčastněným stranám.

3.3.4 Správce majetkové podstaty v Německu a jeho profesní pravidla

Jedná se o ústřední postavu insolvenčního řízení. Správcem majetkové podstaty v Německu může být považován pro tento účel jak právník, auditor tak nebo daňový poradce. Správce má pravomoc nakládat s majetkem dlužníka a jeho hlavním úkolem je realizovat co

⁶⁴ Daňový poradce, auditor nebo advokát, který má zkušenosti v insolvenčním řízení

⁶⁵ Dle § 177 1. odstavce InsO

nejlépe cíle insolvenčního řízení. Jde o začleňování majetku do majetkové podstaty, kterou zpeněží a uspokojí věřitele, ale i brát v potaz sanační hlediska jako zachování pracovních míst. Mezi další jeho povinnosti patří vyplácení mezd zaměstnancům při platební neschopnosti dlužníka, rozhodování o probíhajících smluvních vztazích, sepsovat seznam majetku, zpeněžení majetku prostřednictvím dražby a přerozdělování peněz. Odvolat správce může věřitelský výbor nebo soud či dočasně pozastavit jeho výkon funkce.

V Německu funguje Svaz insolvenčních správců jako právnická osoba pod názvem Verand Insolvenzverwalter Deutschlands e. V. a ten si stanovil pro výkon této profese následující zásady: soudem jmenovaný insolvenční správce je nezávislý, objektivní, věcný a hospodárně hájí zájmy všech účastníků insolvenčního řízení. Mezi kvalifikační požadavky správce patří ukončené univerzitní studium právního či ekonomického zaměření (a to i doplňovat o aktuální vývoj), osvědčení o získání znalostí v oblasti insolvence, potvrzení o tříleté praxi ohledně insolvence, spolehlivost a uspořádané finanční poměry, osobní dosažitelnost, má k dispozici kvalifikované spolupracovníky a má majetkové pojištění odpovědnosti za škodu. Klíčová je také nezávislost správce na věřiteli a dlužníku. Realizace insolvenčního řízení vyžaduje po správci vysoké osobní intenzivní nasazení. Při konfliktu zájmu, ohrožení závislosti či pocitu, že se danému insolvenčnímu případu nemůže plně věnovat musí správce funkci odmítnout. Správce může být německým svazem insolvenčních správců sankcionován v podobě upozornění, důtkou nebo vyloučením ze svazu správců⁶⁶.

V Německu zatím neexistuje režim licencování správců konkurzní podstaty a většinou jde o specializované právníky, kteří pracují jako správce⁶⁷.

3.4 Insolvenční řízení v Litvě

Hlavní právní norma upravující úpadek podniků v Litvě Enterprise Bankruptcy law prošla třemi vydáními během poměrně krátké doby. Účinnosti nabyla 15. října 1992 a poslední novela zákona byla k datu 1. července roku 2001. Dále také ke stejnému datu vyšla norma Law on Restructuring of Enterprises (LRE), která upravovala restrukturalizace a reorganizace podniků⁶⁸. Hlavním cílem podnikového úpadkového práva bylo reagovat na množství zkrachovalých podniků, pozdní podání návrhů na zahájení konkurzního řízení a jeho zdlouhavého trvání řízení. Změny EBL v roce 2001 představily poprvé zjednodušené

⁶⁶ BĚLOHLÁVEK A. J. Evropské a mezinárodní insolvenční právo. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 1588 s.

⁶⁷ INSOL INTERNATIONAL, Creditors' Rights in Insolvency Proceedings, published July 2011, ISBN: 978-1-907764-13-4

⁶⁸ Aby nemusel každý podnik končit konkurzem

konkurzní řízení. Po šesti letech⁶⁹ v roce 2007 byly normy EBL a LRE kritizovány insolvenčními odborníky. Mezi tyto nedostatky např. patřila velmi nízká shoda s mezinárodními standarty, doba tří měsíců pro uznání pohledávek věřitelů byla moc dlouhá, neúčinnost při řešení reorganizace a mnoho dalších⁷⁰.

V Litvě existuje 5 odlišných druhů řešení úpadku společnosti:

- Konkurzní řízení
- Mimosoudní konkurzní řízení
- Zjednodušený proces konkurzu
- Vyrovnání s věřiteli
- Restrukturalizační řízení

Převážná část řízení úpadků společností končí likvidací společnosti. Soud od podání návrhu na zahájení konkurzu musí vydat rozhodnutí, zda mu vyhoví či zamítne do 1 měsíce⁷¹.

Mimosoudní konkurzní řízení je jediné řízení, které nepředpokládá účast soudu. Vrcholový management musí všechny své věřitele upozornit ve stejnou dobu o plánované schůzi s věřiteli o tomto řízení. Toto setkání musí být do 20 dní od oznámení a věřitelé s ním musí souhlasit. Zjednodušené konkurzní řízení pod dohledem soudu je možné od roku 2002. Tím se reagovalo na případy, kdy majetek nepostačoval k uhrazení právních a administrativních nákladů. Jestliže mimosoudní konkurzní řízení probíhá bez účasti soudu, tak zjednodušené konkurzní řízení dává větší pravomoc soudu k urychlení procedury řízení. Vyrovnání s věřiteli se dá vnímat jako dohoda mezi věřiteli a společností k pokračování činností firmy pokud společnost převezme určité závazky. Věřitelé přistupují na odložení nebo snížení výše těchto závazků. V této dohodě musí být popsán způsob uspokojení pohledávek věřitele, postihy v případě porušení dodržení této dohody. Dohoda je podepsána všemi věřiteli, dlužníkem a správcem konkurzní podstaty. Tato dohoda musí být schválena soudem. Restrukturalizaci je věnována celá právní norma LRE⁷². Cílem restrukturalizačního procesu je uschopnit podnik, který má dočasné finanční potíže a vyjít vstříc k zachování

⁶⁹ Od roku 2001, kdy byla vydána novela k EBL

⁷⁰ LOWITZSCH J, The Insolvency Law of Central and Eastern Europe, Published INSOL EUROPE 2007, 497 s. ISBN- 13: 978-3-929619-43-1

⁷¹ Tato doba může být ze závažných důvodů prodloužena o 1 měsíc, dále soud zamítne likvidaci pokud majetek podniku nepokryje ani náklady řízení.

⁷² Nebudeme se jí dále zabývat

ekonomické-obchodní činnosti. Mezi cíle restrukturalizace patří obnovení solventnosti, vyhnutí se bankrotu, splacení závazků věřitelům a rozvíjení činnosti společnosti⁷³.

Aktuální právní rámec insolvenčního řízení v Litvě je nedostatečný, obě právní normy nejsou harmonizovány. Restrukturalizační procesy jsou příliš formální natož, aby byly uvedeny v praxi. Restrukturalizace jsou v Litvě velmi ojedinělé. Insolvenční správci pozorují zneužívání právních norem k zpoždění zahájení konkurzního řízení. Východiskem pro tento stav může být harmonizace s evropskými normami a zavedení nového právního rámce, který by řešil otázky insolvence, konkurzu a restrukturalizace společně. Jako inspirace a doporučení v jakých stopách se vydat by mohl perfektně sloužit německý zákon InsO a novela ESUG⁷⁴.

Otázky a právní úpravu osobního bankrotu (oddlužení) schválila litevská vláda 23. března 2011 a v platnost vstoupí v březnu roku 2013⁷⁵. Do této doby se insolvenční režim v Litvě týkal jen společností a bez fyzických osob. Neexistují žádné mezinárodně nejlepší a nejlépe uznávané postupy v oblasti osobního úpadku a proto byly předloženy návrhy na sestavení tohoto právního rámce z osvědčených postupů zemí jako Německo, Francie, Japonsko, Spojené království a Spojených států amerických. Hlavním účelem osobního úpadku (oddlužení) je poskytnout dlužníkovi možnost, aby se vrátil do hospodářského života s čistým štítem. Musí ovšem splnit podmínky a splatit část dluhů v časovém období.

Zpeněží se majetek dlužníka a přerozdělí mezi věřitelé a nesplacený dluh přechází v plnění platebního plánu (splátkový kalendář). Částky k plnění jsou závislé od disponibilního příjmu nad rámec nezabavitelného minima. Doba splácení pomocí platebního plánu se pohybuje v rozmezí 3-6 let⁷⁶ a po této době může být na žádost dlužníka od zbytku dluhů osvobozen. Pokud soukromá osoba bude zatížena úvěry nad 20 000 litas⁷⁷ (kolem 5800 euro) bude mít možnost vyhlásit bankrot. Předpokládá se, že fyzická osoba bude oprávněna k oddlužení jako způsobu řešení úpadku oprávněna jednou za 10 let. Tento úpadek by měl být iniciován ze strany dlužníka, věřitelé nemůžou zahájit tento způsob osobního bankrotu. Veškerý majetek a příjmy v této době je řízen správcem konkurzní podstaty.

Nutno podotknout, že ke konci roku 2012 se chystá nová úprava insolvenčního zákona.

⁷³ LOWITZSCH J, The Insolvency Law of Central and Eastern Europe, Published INSOL EUROPE 2007, 497 s. ISBN- 13: 978-3-929619-43-1

⁷⁴ Obdobně stejný zdroj jako předchozí citace poznámky pod čarou č. 80

⁷⁵ <http://www.15min.lt/en/article/business/individual-bankruptcy-law-to-come-into-effect-in-lithuania-next-march-527-217883>

⁷⁶ Ve většině případů 5 leté období osobního bankrotu, kratší období jen při souhlasu věřitelů a potvrzením soudu.

⁷⁷ Jde o 25 násobek minimální mzdy

3.5 Shrnutí

Insolvenční právo v rámci zemí Evropské Unie je velmi složité a odlišné, a je velmi obtížné jej harmonizovat. O toto se z části snaží nařízení rady č. 1346/2000 o úpadkovém řízení. Řeší otázky přeshraniční insolvence, ale také insolvenční řízení na nadnárodní úrovni. Zahájením řízení v jednom státě se znemožňuje zahájit insolvenční řízení v jiném členském státě. Při mezinárodní insolvenční dochází k zahájení hlavního řízení ve státě jeho středisku hlavních zájmu společnosti (COMI) a vedlejší řízení ve státě, ve kterém má provozovny či majetek a provozuje tam svou činnost. Pro insolvenční řízení se použije právní norma státu, ve které bylo řízení zahájeno. Nařízení rady se v převážné části aplikuje jako řešení úpadku konkurzem, tedy likvidační cestou.

Insolvenční řízení ve Velké Británii je insolvenční řízení docela benevolentní. Velmi oblíbeným řešením úpadků společností je company voluntary arrangement, což představuje dobrovolnou dohodu o uspořádání dlužníka s věřiteli. Pro jednotlivce je obdobná forma individua voluntary arrangement. Zákonný stanovený rozsah uspokojení věřitelů u fyzických osob je 25% oproti minimálním 30% při oddlužení v ČR. Vše je ale předmětem dohody mezi věřitelem a dlužníkem. Anglie disponuje také zjednodušenou formou oddlužení zvanou Debt relief order. Tento způsob je určen osoby, které nemají příliš velký majetek a nedluží přes 15 000 liber nezajištěných dluhů. Po 12 měsíčním období je při řádném plnění podmínek od dluhů osvobozen.

V Německu byla dlouhou dobu téměř veškerá úpadková řízení společností řízena konkurzem. Většina těchto konkurzů byla zamítnuta z nedostatku majetku. Oddlužení v Německu probíhá v několika fázích, mezi ně patří snaha o mimosoudní vyrovnání, řízení o vyrovnání dluhů soudním smírem, insolvence a odpuštění dluhů. Hlavním rozdílem u oddlužení fyzických osob v Německu je, že správce zde přerozděluje získané příjmy od dlužníka jedenkrát do roka a ve výši částky, která dlužníkovi měsíčně zůstává. V Německu vstoupila 1. března 2012 v platnost novela zákona, která vedla k snadnější restrukturalizaci (bývá označována jako ESUG). Jejím smyslem je, aby se německé insolvenční právo stalo více konkurenceschopné s právy států evropské unie především tím anglickým. Reorganizace nebyla téměř vůbec využívána natož úspěšným provedením celým reorganizačním procesem.

Insolvenční právo v Litvě je upraveno dvěma právními normami, které nejsou spolu příliš harmonizovány. Insolvenční legislativa má řadu nedostatků. Dlužné společnosti disponují 5 možnostmi řešení úpadku. Oddlužení fyzických osob (osobní bankrot) vstoupí v platnost až od března roku 2013.

4 Srovnání a vyhodnocení insolvenčního řízení ČR se státy v zahraničí

V každém státě působí mnoho faktorů, které ovlivňují množství insolvencí, úspěšné řešení úpadků ke spokojenosti věřitelů, tak i dlužníka. Mezi tyto skutečnosti patří dostupnost úvěrů v dané zemi, míra daňového zatížení, nezaměstnanost, stagnující či klesající ekonomika státu důsledkem hospodářské krize, ochota podniků a lidí zadlužovat se, ale i právní úprava insolvence v dané zemi nebo průměrná doba splacení závazků.

Průměrná délka splacení závazků mezi společnostmi se v každém státě výrazně liší, a to může působit řadu problémů při solventnosti firem. Například v Itálii se pohledávky splácejí až se čtvrtročním zpožděním. Existuje značný rozdíl v délce konkurzů mezi západní a východní Evropou a také podíl návratnosti z konkurzu. V západních zemích se tato návratnost mnohdy pohybuje okolo 70-80% za to v ČR je to okolo 25%⁷⁸.

V posledních letech se v ČR tak i zahraničí otevřel pro spotřebitele trh s relativně levnými spotřebitelskými úvěry a lidé se tak dostávali k levným penězům, avšak při ztrátě zaměstnání či poklesu v příjmech domácnosti, se to odrazí na jejich solventnosti a může to přinášet řadu rizik. Společnosti často tyto finanční půjčky poskytovalo a poskytuje za neseriózních podmínek, kdy nevyžadují žádné prověření klientů, peníze se dají sjednat i po telefonu, jen když dlužník zaplatí vysoký úrok. Tímto se řada lidí dostává do komplikací se splácením dlužných měsíčních částek a často sáhnou po dalším spotřebitelském úvěru. Časem je jediné možné východisko spotřebitelský úpadek ve formě konkurzu či oddlužení.

4.1 Srovnání insolvenčních norem ve zmíněných státech

Insolvenční řízení ve Velké Británii má velmi silné právní zázemí, ze kterého bylo čerpáno při sestavování nařízení rady o úpadkovém řízení. Anglie je momentálně země s nejsilnější a nejoblíbenější právní úpravou insolvence. Je založeno na řadě dohod dlužníka s věřiteli a z mého pohledu působí hodně benevolentně. V dohodě IVA je dovoleno víc než v oddlužení nepodnikatelů v ČR a podmínky tohoto způsobu určuje převážně věřitel s dlužníkem. Ve VB působí mnoho insolvenčních poradenských agentur, které pomůžou za úplatu dlužníkovi projít procesem úpadku. Od roku 2009 zde funguje zjednodušené oddlužení fyzických osob, které nevlastní velký majetek. Toto na mě působí jako obrovská příležitost pro studenty, kteří vystudovali uchopit svou šanci a zkusit štěstí v podnikání. Ti si mohou půjčit na rozjezd prostředky pomocí úvěru a v případě neúspěchu si nedělají těžkou hlavu,

⁷⁸ Dle článku na finance.cz

neboť 12 měsíců vyžít z minimálním příjmem v rámci oddlužení DRO není dle mého velká daň za případný neúspěch. V Anglii může soud jmenovat likvidátora, který může být pracovníkem(úředník) soudu. Tento likvidátor vykonává svou činnost dle nařízení soudu a tamních insolvenčních zákonů. U nás v ČR insolvenční správce nezávislé povolání a funkci vykonává na základě splnění odborných zkoušek a zapsání do seznamu insolvenčních správců. Práci pak místně příslušný soud přiděluje těmto správcům. Z mého pohledu je insolvenční právo ve VB jedno z nejvíce propracované a oblíbené v Evropě. Svědčí o tom fakt, že řada společností z celé Evropy se zde snaží přemístit svá COMI, aby získaly výhody z případných insolvenčních řízení.

Česká úprava Insolvenčního zákona z roku 2008 čerpá inspiraci v německém zákoně InsO. Obě tyto úpravy jsou si velmi blízké a není mezi nimi mnoho rozdílů. Obě právní normy myslí na poměrné uspokojení věřitelů. Insolvenční řízení je zahájeno po podání návrhu, o kterém rozhoduje soud a také o způsobu řešení úpadku. V německé právní úpravě je definována platební neschopnost jako zastavení plateb bez upřesňujících vymezení, kdy k ní dochází. Toto je v českém insolvenčním zákonu popsáno v § 3. Insolvenční soudy nemají takové pole působnosti a tolik pravomocí kolik se poskytuje v právní úpravě insolvence v ČR. Tam, kde bylo ubráno na pravomoci soudu je v Německu přidána zodpovědnost a pravomoci věřitelům prostřednictvím schůze věřitelů či věřitelského výboru. Insolvenční soudy v Německu plní víc kontrolní úlohu. Dále vidím výhody německého InsO v tom, že zde mají zakotveno, že dlužník je povinen na výzvu soudu dostavit se k soudu a podat upřesňující informace. V případě neuposlechnutí nebo nesoučinnosti dlužníka v řízení je i v krajním možném případě vzít dlužníka do vazby. U nás v ČR chybí nějaká zásadní páka či postihy, které by dlužníky zavazoval k tomu se k soudu dostavit a spolupracovat v rámci řízení. Srovnáme-li úpravu osobního bankrotu v ČR a v Německu, největší rozdíl najdeme ve výši měsíční částky, která dlužníkovi zůstane. V ČR se jedná o životní minimum, zatímco v Německu to závisí na výši vydělané částky, což je pro dlužníka více motivující. České oddlužení je převzato z německého práva. Zákon o snadnější restrukturalizaci společnosti (ESUG) těžko hodnotit, neboť je v platnosti pár měsíců a až delší časové období ukáže, zda je pro německou insolveni takovým přínosem.

V Litvě jsou dva hlavní zákony upravující insolveni. Jde o zákon o úpadku společnosti a zákon na restrukturalizaci společnosti. Právní rámec litevské insolvence je dle mého pozadu oproti Insolvenčnímu zákonu v ČR. Tamní normy nejsou v součinnosti s mezinárodními standarty. Reorganizace je zde téměř neúčinná a převážná část úpadku je řešena pomocí likvidace. Insolvenční správci zde pozorují zneužívání systému ke zpoždění konkurzního řízení. Oddlužení zde vstoupí v platnost až od roku 2013. Ke konci roku by však mělo dojít k nové úpravě zákonů ohledně insolvence.

4.1.1 Původ insolvenčních právních norem ve vybraných státech

Velká Británie	=> English Common Law
Německo	=> German Civil Law (občanský zákoník Německa)
Česká Republika	=> German Civil Law (občanský zákoník Německa)
Litva	=> Kombinace německého a francouzského civilního práva

4.2 Práva věřitelů a přihlášení pohledávek

Věřitelé podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu k zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. K pohledávkám, které se nepřihlásí včas se nepřihlíží a v insolvenčním řízení se neuspokojují. Má-li přihláška pohledávky vady nebo je neúplná, vyzve insolvenční správce věřitele, aby ji opravil do 15 dnů. Každý zahraniční věřitel, včetně správce daně, orgánu sociálního zabezpečení, který má místo pobytu, bydliště nebo sídlo v jiném členském státě, má právo písemně přihlásit pohledávky v úpadkovém řízení. Pokud se v úpadkovém řízení zjistí zahraniční věřitel, tak **insolvenční správce nebo soud neprodleně informuje tyto známé zahraniční věřitele.** Věřitel zašle kopie podkladů a sdělí povahu pohledávky, den vzniku, její výši či zda je zajištěna věcnou zárukou. Jedinou povinností zahraničního věřitele je uvést v záhlaví "**Přihlášení pohledávky**" v jazyce státu, který řízení zahájil. Ostatní může být popsáno v jednom z úředních jazyků zahraničního státu či státu zahájení řízení. Lhůta 30 dnů na podání přihlášky věřitelům, kterým se dávalo na vědomí o zahájení úpadku dlužníka běží až od doručení vyrozumění.

V únoru roku 2011 byla poslanci schválena novela insolvenčního zákona, která posiluje práva věřitelů. Ti tak mají možnost popřít pohledávky vůči ostatním věřitelům. V tomto případě bude věřitel, který popře pohledávku jiného věřitele, povinen složit 10 tisíc korun jako úhradu sporu a splnit celé množství povinností, aby nebylo možné tuto možnost jen tak zneužívat. Pokuty za nadhodnocení pohledávek nebudou automatické, ale bude o nich rozhodovat soud. Ochráněn z části by měl být i potencionální dlužník, který ve skutečnosti nedluží, ale byl na něj podán návrh. Do insolvenčního rejstříku by se neměl dostávat tak snadno.⁷⁹

V Německu věřitelé před zahájením řízení musí u místně příslušného soudu podat návrh na zahájení řízení. Může být podán na návrh dlužníka tak i věřitele. Pokud podává věřitel, musí obsahovat důkazy, že dlužník je opravdu v insolvenční. S českou právní úpravou

⁷⁹ <http://aktualne.centrum.cz/finance/podnikani/clanek.phtml?id=687842>

zde příliš mnoho změn nezaznamenáme. Mezi další práva věřitelů patří výběr správce. Soud může jmenovat dosavadního insolvenčního správce, avšak věřitelé mají možnost na schůzi věřitelů nebo prostřednictvím věřitelského výboru správce vyměnit. To se ovšem stává zřídka a jmenovaný dosavadní správce zůstává správcem po dobu řízení. Jediným kritériem pro jmenování osoby správcem je být zkušený v oboru insolvenční. V Německu zatím neexistuje režim licencování konkurzních správců a většinou jde o specializované právníky, kteří pracují jako správce. Pokud jde o věřitele, dle německých právních norem nemají zahraniční věřitelé žádné rozdílné zacházení od těch domácích. Rozdíl oproti českým poměrům přichází v přihlašování pohledávek. **V ČR jde o přihlašování pohledávek v období 30 dní až 3 měsíců a v Německu věřitelé přihlašují své pohledávky od 2 týdnů do 3 měsíců⁸⁰.** Celkově insolvenční práva a množství možností jsou věřitelům nakloněna. Ve většině případů, ale řadu svých práv nevyužívají, neboť se jim nevyplatí investovat čas a peníze na aktivní účasti na řízení. Správce vydává obvykle dvakrát do roka zprávu soudu ohledně řízení. Všichni věřitelé mají právo nahlížet do spisu insolvenčního řízení vedeného soudem. Zajištění věřitelé mají právo požadovat po správci informace ohledně stavu majetku z jejich zajištění. Jsou zásadně jak u nás, tak i v Německu uspokojováni 100% z předmětu zajištění (po odečtení odměny pro správce). Mezi práva na aktivní účasti věřitelů během řízení patří možnost odvolat správce prostřednictvím schůze věřitelů, kde to musí být odhlasováno většinou věřitelů. U nás v ČR k tomu stačí nadpoloviční většina přítomných věřitelů, účastnících se schůze věřitelů dle výše pohledávek přihlášených ke dni předcházejícímu dni konání schůze. Dále věřitelé rozhodují, zda dlužníkovu podnikání bude ukončeno nebo bude pokračovat. V případě, že dlužník nechá majetek v držení a pod správou dlužníka, věřitelské shromáždění může vydat příkaz na zrušení tohoto nařízení. Dále na žádost věřitelského výboru musí soud svolat schůzi do 3 týdnů od podání žádosti.

Zajištění věřitelé ve VB mají možnost jmenovat správce po prohlášení dlužníkovy insolvence. Nezajištění věřitelé mohou podávat návrh na zahájení povinné likvidace. Po zahájení likvidace přecházejí záležitosti firmy na insolvenčního úředníka. Zahraniční věřitelé ve VB mají stejné práva jako tamní věřitelé v obou případech jak jmenování správce tak podání návrhu na likvidaci. Věřitelé se dělí do tří skupin, zajištění, přednostní a nezajištění věřitelé. Mezi přednostní věřitelé patří dle legislativy zaměstnanci firmy za své nevyplacené mzdy. Mezi nezajištěné pak patří obchodní věřitelé, ředitelé a nezajištěné půjčky atd. Likvidátor (správce) vyzve všechny známé věřitele k přihlášení svých pohledávek **v období**

⁸⁰INSOL INTERNATIONAL, *Creditors' Rights in Insolvency Proceedings*, published July 2011, ISBN: 978-1-907764-13-4

21 dnů nebo bude věřitel vyloučen ze skupiny pro přerozdělování prostředků. Věřitelé na rozdíl od Německa mají právo na to být informováni ohledně průběhu řízení. Při company voluntary arrangement musí věřitelé dostat detaily návrhu, právo účastnit se schůzek a sjednávat je. Dále by měli dostávat roční a finální reporty z hospodaření společnosti. Při schvalování dohod a projektu při reorganizaci a restrukturalizaci se musí zúčastnit a odhlasovat 75% každé skupiny věřitelů. Poté je dohoda závazná pro všechny věřitelé ať už o ni hlasovali, či nikoliv.

Ze zmíněných informací lze vyčíst, že práva věřitelů jsou harmonizována a přibližují se evropské úpravě insolvence. Patrné jsou změny převážně ve lhůtách pro přihlašování pohledávek, práva na dožadování informací o průběhu insolvenčního řízení ze strany věřitelů. Ve zmiňovaných státech mají zahraniční věřitelé stejná práva jako domácí věřitelé a odlišnosti lze spatřovat v různých způsobech řešení úpadků, doručování písemností. V Německu mají také tvrdší předpisy k odepření součinnosti a podávání potřebných informací ze strany dlužníka k průběhu insolvenčního řízení.

4.3 Odlišnosti u insolvenčních správců ve zmíněných zemích

Insolvenční správce ČR je charakterizován na začátku této práce⁸¹. S příchodem IZ nastala změna ve výkonu odborné zkoušky, která se rozdělila do odborných částí. To znamená, že advokát si doplňuje zkoušky z účetnictví a účetní či daňoví poradci o zkoušky právní. Správce je povinen vykonávat funkci svědomitě, spravedlivě jednat tak, aby byli věřitelé uspokojeni v nejvyšším možném rozsahu. Správce odpovídá za případnou způsobenou škodu, která může vzniknout výkonem jeho funkce. Dále od roku 2008 stejně jako v Německu či VB mají věřitelské orgány možnost výběru správce na schůzi věřitelů. Celkově pro správce není velkým rozdílem, jestliže jde o úpadek tuzemský nebo úpadek s mezinárodním prvkem. Jeho povinností je dát na vědomí zahraničním věřitelům o úpadku dlužníka a vyzvat je k přihlášení pohledávek. V Německu jsou při likvidačním procesu 3 druhy insolvenčních správců: insolvenční správce, dozorčí správce a poručník (opatrovník). Dozorčí správce funguje a hlavně dohlíží na dlužníka při situacích, kdy má majetek ve svém držení a rozhodování. **Na rozdíl od ČR nejsou v Německu k výkonu insolvenčního správce žádné speciální profesní nároky na kvalifikaci.** Postačují jen zkušenosti v oboru a přes 90% insolvenčních správců (pracovníků) jsou právníci.

V roce 2012 se připravuje ke schválení novela k zákona o insolvenčních správcích a IZ, která by měla zpřísnit podmínky zkoušky, které insolvenční správci musí vykonat. Významné dlužníky mají mít ve své kompetenci jen insolvenční správci prověřeni národním

⁸¹ Viz kapitola 1.5.5 Insolvenční správce

bezpečnostním úřadem. Správce by také měl dostávat povolení na 5 let a při případném zažádání o prodloužení této lhůty zaplatit poplatek a tak se ze seznamu dostanou správci, kteří svou činnost nevykonávají⁸².

Odměňování správce, jak v ČR tak i v sousedním státě je závislé na výtěžku, který je určen k rozdělení mezi věřitele. Správce má nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů. Dále správci náleží náhrada daně z přidané hodnoty, neboť je plátcem této daně. Odměna správce při konkurzu při **zpeněžení zajištěného věřitele činí 2%** z částky pro věřitele. U **nezajištěných věřitelů** je důležité rozdělení částky zpeněžení majetku do intervalu, kde se u nás nejnižší pásmo odměny pohybuje v řádu **15%** od 0- 10 mil Kč a 0,5% z částky přesahující 250 mil. Kč⁸³. Nejnižší odměna správce při konkurzu činí 45 000 Kč. V minulosti měli správci daleko vyšší odměny za výkon své funkce. Dále bylo také běžnou praxí, že insolvenční správci zadávali svým kolegům z oboru práva, účetnictví atd. doplňující poradenské služby, které byly přepřaceny a hrazeny z majetku konkurzní podstaty. Tím docházelo k zneužívání dlužnickové špatné situace.

V Německu jsou správci odměňováni degresivně, odměny začínají na **40% z prvních €25 000** a končí 0,5% odměnou z částky €50 mil. Z toho lze jasně zpozorovat **rozdíly a výhody v odměňování u našich sousedů**. Není tam veden žádný rozdíl při zpeněžení zajištěného a nezajištěného majetku. Odměňování správců ve VB je velice proměnlivé a převážně záleží na zvoleném způsobu řešení insolvenčního případu. V způsobech dohod mezi věřiteli a dlužníkem (ať už jde o IVA či CVA) je předmětem dohody mezi věřiteli dlužníkem a správcem. Nad rámec prokazatelných výdajů správce by měl dostat zaplacenou odměnu za celkový počet hodin strávených na daném případě a procentní odměnu z majetku, který správce zpeněžoval. Průměrná mzda správce konkurzní podstaty ve VB za rok 2011 byla £50 000. Nutno podotknout, že od roku 2008 došlo i ve VB k poklesu přibližně o třetinu výdělků pro tuto profesi kdy průměrná mzda byla £75 000⁸⁴.

Zpeněžování majetkové podstaty při oddlužení je odměňováno stejně jako při konkurzu. Při plnění splátkového kalendáře má v roce 2012 nárok na odměnu 750 Kč za každý započatý kalendářní měsíc při vedení oddlužení a 150 Kč jako náhrada za hotových výdajů. Dále připočteme DPH ve výši 20% a dostaneme částku 1080 Kč měsíčně. Ostatní výdaje se hradí v prokazatelné výši. Hlavní rozdíl mezi správci v Německu a u nás ohledně

⁸² <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/podnikani/clanek.phtml?id=738993>

⁸³ Například v případě zpeněžení majetku pro nezajištěné věřitele v částce 20 mil má správce nárok na 15% z předchozího pásma 10 mil = 1 500 000 Kč + 10% z částky nad 10 mil = další 1 000 000 Kč. Celkově tak jeho nárok na odměnu činí 2 500 000 Kč.

⁸⁴ http://www.mysalary.co.uk/average-salary/Insolvency_Practitioner_7383

oddlužení spatřuji v četnosti vyplácení splátek věřitelům. U nás dochází k měsíčnímu plnění, kdy správce zasílá poměrnou část každému z dlužníkovo věřitelů a v Německu správce zasílá částku věřitelům jednou ročně. V tom vidím značné pozitiva neboť správci by ubyla práce, věřitelé by tak nemuseli být zatíženi každoměsíčním poplatkem správci⁸⁵ a částky mohou být na účtu úročeny. Celkově čeští insolvenční správci často kritizují odměňování. Oddělení insolvenčí při Ministerstvu spravedlnosti konzultuje s expertní skupinou ohledně insolvenčí daný stav a dají se brzy očekávat změny v této oblasti.

Tabulka č.1: Porovnání odměn insolvenčních správců v ČR a Německu při stejném výtěžku zpeněžení (v Kč)

Zpeněžení zajištěného majetku	500.000,-	100.000,-	5.000.000,-
Zpeněžení nezajištěného majetku	100.000,-	500.000,-	4.000.000,-
Odměna Německo	240.000,-	240.000,-	832.500,-
Odměna ČR	25.000,-(45.000*)	77.000,-	700.000,-

* nejnižší sazba odměny pro zpeněžení majetku konkurzní podstaty

Zdroj: článek z vydání č. 11 konkursních novin ze dne 9.6.2010 dostupný dne 23. dubna 2012 na <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=2350>

Odměna 240 000,- Kč v Německu je stanovena z celkové částky 40 % sazbou ze 600 000 zpeněženého majetku (do €25 000). Částky 25 000 a 77 000 v kolonce ČR jsou vypočteny jako součet 15% z nezajištěného majetku a 2% ze zajištěného majetku. Je zde vidět jasný rozdíl při odměňování správce v Německu oproti 15% v ČR, kde často odměna ani nedosáhne minimální limit 45 000 Kč. O 2% odměňování zpeněžení zajištěného majetku oproti 40% se už netřeba zmiňovat vůbec. Je patrné, že k přibližování odměn mezi oběma státy dochází až při vyšších částkách zpeněžení, avšak k tomu dochází výjimečně.

4.4 Insolvence v číslech za rok 2011

Česká republika ve srovnání s ostatními zeměmi za rok 2011 vykázala jeden z nejvyšších nárůstu firemních insolvenčí v Evropě. Počet spotřebitelských úpadků stoupá také rychleji než v západních zemích. Německá insolvence v roce 2011 díky německé ekonomice meziročně poklesla o 5,8%. U německých spotřebitelů počet insolvenčních návrhů

⁸⁵ Správcům by ubyla práce, a mohlo by dojít ke kompromisu, kdy by dlužník nebyl zatížen takovými poplatky a mohlo by částečně dojít alespoň ke snížení částek placených dlužníkem.

poklesl o 6,1%, ale stále se do úpadku dostalo přes 100 000 spotřebitelů, což je opravdu velký počet. Ve VB počet firem v insolvenční meziočce stoupl, ale co se týče spotřebitelských úpadků dosáhla VB jeden z největších mezioččních poklesů v Evropě. V celé Evropě v roce 2011 přišlo nebo je ohroženo ztrátou zaměstnání díky insolvenčním přibližně 1,5 miliónů lidí.

4.4.1 Insolvence v České republice za rok 2011

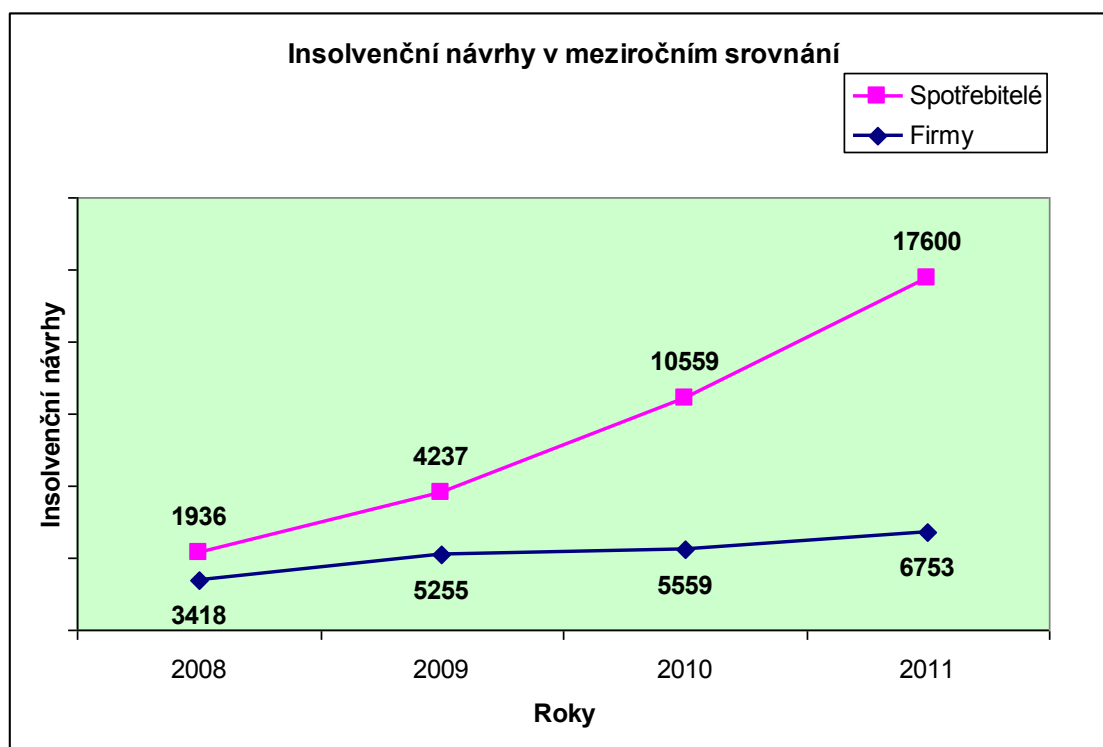
Přesto, že se ekonomická situace v ČR po krizovém období 2008 – pololetí 2010 stabilizovala, vzrostl počet firem v insolvenční oproti roku 2010 o 21,5%. U fyzických osob nepodnikatelů vzrostl počet insolvenčních návrhů ve srovnání let 2009 a 2010 o rekordních 149%, avšak v roce 2011 byl nárůst insolvenční oproti roku 2010 66,7%. Nejvyšší počet insolvenční na 1000 registrovaných firem byl v roce 2011 v Moravskoslezském kraji a nejnižší ve Středočeském kraji.

Tabulka č. 2: Insolvenční návrhy v ČR

Rok	Firmy	Spotřebitelé	celkem
2008	3418	1936	5354
2009	5255	4237	9492
2010	5559	10559	16118
2011	6753	17600	24353

Zdroj: creditreform.cz

Graf č.1: Insolvenční návrhy v mezioččním srovnání

Tabulka č. 3: Počet firemních konkurzů v od roku 2009 v ČR

Rok	Počet konkurzů
2009	1553
2010	1601
2011	1778

Zdroj: creditreform.cz

Počet konkurzů v roce 2011 byl meziročně zvýšen o 11%. Největší firmou, která v roce 2011 vstoupila do konkurzu, je SAZKA a.s.. Insolvenční návrh podala společnost Moranda a.s. už 17.ledna 2011, návrh na povolení reorganizace byl zamítnut a 30. května 2011 byl soudem nařízen konkurz.

Reorganizace v ČR

Insolvenční soudy v ČR povolili od roku 2008 do konce roku 2011 pouze 58 reorganizací. V roce 2011 jich bylo schváleno 17 a do konce roku z 58 povolených reorganizací došlo k přeměně v konkurz u 18 případů. Pouze **6 reorganizací prošlo úspěšně celým procesem což vyjadřuje hodnotu okolo 10%**.

Insolvence spotřebitelů v ČR

Jak už bylo zmíněno výše v roce 2011 bylo v ČR podáno spotřebiteli 17 600 insolvenčních návrhů z toho 16 568 osob podalo žádost o oddlužení. Z toho bylo v 10 620 případech vyhověno (jedná se o 65% návrhů na oddlužení). V meziročním srovnání bylo povoleno o 82% víc případů.

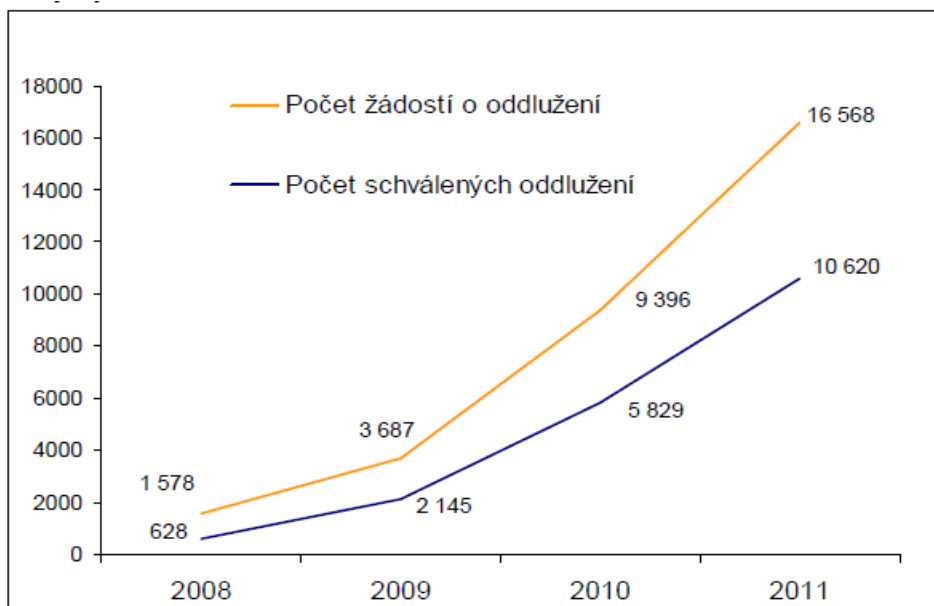
Tabulka č. 4: Meziroční srovnání vývoje oddlužení od roku 2008 v ČR

Rok	Počet žádostí o oddlužení	Počet schválených oddlužení
2008	1578	628
2009	3687	2145
2010	9396	5829
2011	16568	10620

Zdroj: Creditreform.cz

Oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty v roce 2011 využilo pouze 164 dlužníků což je pouze 1,5% ze všech oddlužení.

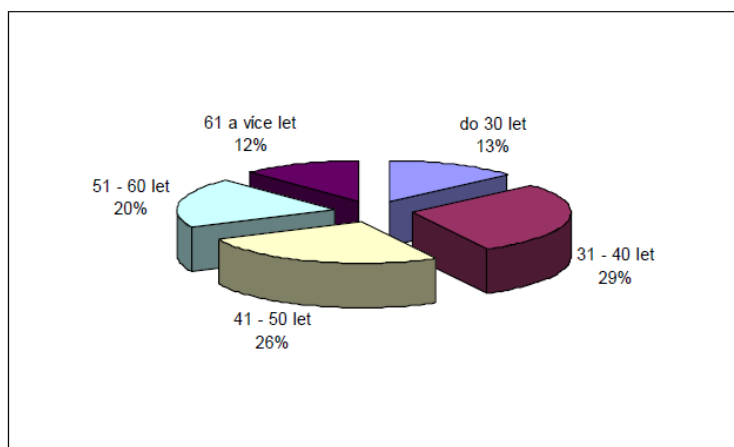
Graf č. 2: Meziroční vývoj počtu oddlužení od roku 2008 v ČR

Zdroj: Creditreform.cz

Největší počet dlužníků žádajících o oddlužení patří do věkového intervalu 31 – 40 let. Nejvíce ohroženi jsou tak lidé zakládající rodinu, pořizující vybavení domácnosti atd. Nejméně zadluženou skupinou lidí v ČR je skupina nad 61 a více let. **V sousedním Německu je nejvíce zadluženou skupinou lidí v intervalu 40 – 49 let** a představuje téměř 30% podíl spotřebitelů v oddlužení. Příčinou rozdílu věkového složení dlužníků vnímám v tom, že v Německu byl dříve vyvinut trh s hypotéčnými a spotřebitelskými půjčkami, které využívali lidé dříve než v ČR⁸⁶.

Graf č. 3: Věková struktura spotřebitelů u oddlužení v ČR za rok 2011⁸⁷

⁸⁶ Dle tiskové zprávy creditreform k insolvenčním v ČR za rok 2011 dostupné na:

web.creditreform.cz/cs/resources/pdf/20120102_TZ_Vyvoj_insolvenci_v_CR_2011.pdf

⁸⁷ Zdroj: creditreform.cz

Tabulka č. 5: Vývoj insolvenčí v roce 2012 v ČR (podané návrhy)*

Měsíc	Firmy	Spotřebitelé	Celkem
Leden	603 [435]	1671 [1010]	2274 [1445]
Únor	687 [546]	1913 [1284]	2600 [1830]
Březen	717 [637]	2146 [1554]	2863 [2191]
Duben	639 [535]	2035 [1299]	2674 [1834]
Květen	712 [573]	1940 [1523]	2652 [2096]

*černé údaje jsou z roku 2012, v závorce červeně jsou údaje z roku 2011

Zdroj: creditreform.cz

Z této tabulky je jasně patrné jak se rapidně meziročně zvyšuje počet insolvenčí spotřebitelů, ale i insolvence firem. Počet insolvenčních návrhů za období leden až květen 2012 je o 23% vyšší než v roce 2011. **Pokud srovnáme 5 měsíců loňského a letošního roku jen z hlediska spotřebitelů jde o nárůst 45,5%.**

4.4.2 Insolvence ve srovnávaných státech v roce 2011

Tabulka č. 6: Insolvence společností v roce 2011 ve srovnávaných státech

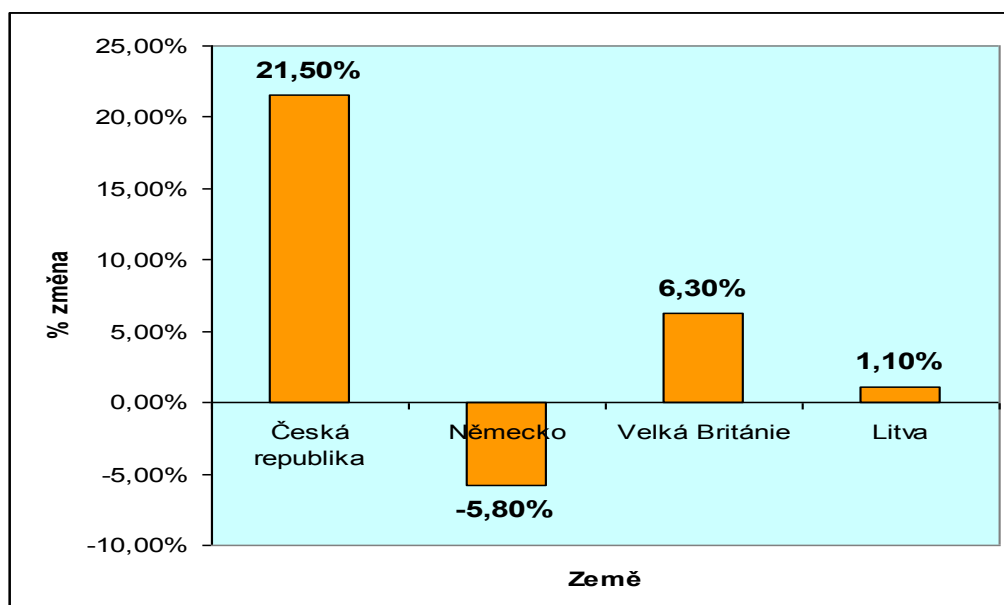
Země	Počet insolvenčí v roce 2011	změna oproti roku 2010
Česká republika	6 753	+ 21,5%
Německo	30 200	- 5,8%
Velká Británie	18 571	+ 6,3%
Litva	1 512	+ 1,1%

Zdroj: Creditreform (insolvencies in Europe 2011⁸⁸)

I přesto, že se u nás ekonomika i export pomalu stabilizuje po hospodářské krizi, zaznamenala ČR jeden z nejvyšších skoků v počtu insolvenčí. V roce 2010 na tom byla podobně Litva, která měla meziroční nárůst přibližně **28%**. V Německu počet v insolvenční klesl a důvodem je fakt, že německá ekonomika je tahounem Evropské unie a zlepšení bylo zaznamenáno na trhu práce, tak i celkové ekonomiky.

⁸⁸dostupné na: www.creditreform.de/Deutsch/Creditreform/Presse/Archiv/Insolvenzen_Europa/2011-12/Insolvencies_in_Europe_2011-12.pdf

Graf č.4 Meziroční změna v počtu insolvenčních společností ve srovnávaných státech (v %)

Zdroj: creditreform.de⁸⁹

Tabulka č. 7: Insolvence spotřebitelů

Země	Počet insolvenčních v roce 2011	změna oproti roku 2010
Česká republika	17 600	66,7 %
Německo	129 800	- 5,8%
Velká Británie	143 871	- 8,8 %
Litva	X	X

Zdroj: Creditreform.de (insolvencies in Europe 2011⁹⁰)

V Litvě bude insolvence spotřebitelů upravena až od roku 2013.

4.5 Mimosoudní vyrovnání ve srovnávaných státech

V České republice se nevyužívá, na rozdíl od srovnávaných států, jako způsob řešení insolvenčních problémů mimosoudní vyrovnání. To záleží na dohodě věřitelů s dlužníkem. To může být praktickým a účinným nástrojem pro návratnost alespoň částí svých pohledávek zpět k věřitelům. Výhodou mimosoudního vyrovnání je neúčast soudu, ale často za přítomnosti právníků anebo insolvenčních správců. Další výhody jsou v nízkých nákladech, rychlosti řízení a hlavně neohrožení své pozice, kdy není společnost vystavena negativním

⁸⁹ dostupné na: www.creditreform.de/Deutsch/Creditreform/Presse/Archiv/Insolvenzen_Europa/2011-12/Insolvencies_in_Europe_2011-12.pdf

⁹⁰ Stejný zdroj předchozí poznámky pod čarou

jevům publikování problémů s placením závazků. Mimosoudní vyrovnání nemůže být způsobem řešení insolvenčního řízení v ČR dle IZ.

Tabulka č. 8: Mimosoudní vyrovnání ve srovnávaných státech v roce 2010

Země	Průměrná doba mimosoudního vyrovnání (měsíce)	Míra úspěšnosti mimosoudního vyrovnání v %
Česká republika	X	X
Německo	3,5	65
Velká Británie	5	50
Litva	9	15,75

Zdroj: Business Dynamics Survey 2010⁹¹

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že mimosoudní vyrovnání probíhá nejnárodněji a neúčinněji v Německu. VB na tom ve srovnání není o moc hůře, avšak v Litvě je úspěšnost vyjednávání při mimosoudním vyrovnání opravdu nízká a zdlouhavá.

4.6 Vyhodnocení příčin rozdílu mezi danými státy

Vyhodnotit příčiny rozdílu ve firemních či spotřebitelských insolvencích je velmi obtížné, neboť na to působí řada faktorů, které insolvenci ovlivňují. Ať už se jedná o právní rámec a možnosti v daném státě, růst a míra HDP, míra zaměstnanosti na trhu práce, míra zdanění, kultura společnosti a ochota manažerů či fyzických osob k zadlužování, ekonomické problémy, doba při placení splatných pohledávek, agresivní postoj věřitelů ve vymáhání pohledávek a mnoho dalších. Z celosvětového hlediska považují ČR za stát patřící do skupiny s nízkým rizikem insolvence.

Příčiny v obrovském nárůstu v oblasti počtu insolvencí v ČR je převážně slabý ekonomický růst, úsporné opatření vlády a pomalý vývoj příjmů domácností. V ČR je insolvence spotřebitelů v rozmachu a v dalších letech bude nadále rapidně narůstat. Důvodem je zadlužování občanů pomocí úvěrů, nevýhodných půjček, agresivita věřitelů, téměř nulový růst pracovních míst, ale i zvýšení DPH, které se promítne ve složitější situaci společností i občanů. Přestože se německé ekonomice daří, a meziročně se insolvence spotřebitelů snižuje, stále je počet insolvencí značně znepokojující a ve střednědobém časovém horizontu se Německu zadluženost nepodaří nějak významně snížit. **Důvodem bezpochyby bude snížení doby dobrého chování dlužníka z 6 let na 3 roky, ke které má dojít v roce 2012 což může**

⁹¹ Business dynamics: Start-ups, business transfers and bankruptcies (publikace EK leden 2011)

značně ovlivnit nárůst spotřebitelských insolvencí v dalších letech⁹². Ve Velké Británii byl zaznamenán jeden z největších poklesů osobních úpadků, ale situace je obdobná jako v Německu a počet insolvencí je nadmíru vysoký již několik let. Příčinou tak velkého množství insolvencí spotřebitelů VB je trend života na dluh a příznivé podmínky pro případný spotřebitelský úpadek (např. jeho rychlost). Jednou z hlavních příčin snižování insolvencí spotřebitelů v Německu a VB spatřuji v snižování míry nezaměstnanosti a postupnému zotavování z hospodářské krize z let 2008 a 2009.

4.7 Zneužívání insolvenčního práva a insolvenčního řízení

Tím, že není v Evropě sjednoceno insolvenční právo a každý stát má své právní normy, vyskytuje se pro potencionální dlužníky řada možností jak lze tyto právní normy obcházet či využívat pro svůj vlastní užitek na úkor účelu pro který bylo vytvořeno. Převážně se jedná o případy tzv. forum shoppingu⁹³, kdy se subjekty snaží přemísťovat své COMI. Do nedávné doby se o to snažily německé společnosti s přemísťováním do Velké Británie, kde jsou upřednostňovány záchranné prvky insolvence před těmi likvidačními. K tomuto, ale také přispívají státy samotné, které odstartovaly soutěžení v oblasti insolvencí. Případy německých společností jako Dnick Holding plc nebo Schefenacker plc, které se přeměnily při riziku úpadku na anglické společnosti kvůli lepším podmínkám restrukturalizace, nejsou vůbec výjimkou.

Přesuny COMI mohou používat samozřejmě také jednotlivci (fyzické osoby). Většinou odpovídá místu, kde vykonává svou profesi a místem jeho obvyklého bydliště. Obojí může být rychle a snadno změněno. Jednotlivec se musí odstěhovat do jiné země s úmyslem zůstat zde natrvalo. Pro forum shopping jednotlivců se stala významným útočištěm Francie. Toto určitě ovlivňují akceptovatelné životní podmínky a mírný režim oddlužení. Tyto přesuny začali využívat osoby například z Německa, kde zproštění dluhů nastávalo až po uplynutí doby 6 let. Systém ve Francii v této oblasti je méně přísný, kdy zproštění dluhů nastává v okamžiku ukončení konkurzního řízení na majetek fyzické osoby a v průměru nepřekročí období jednoho roku. V zásadě zproštění dluhů dojde v mnohem kratší době než v Německu. Toto kratší období zbavení jednotlivců dluhů má své klady i zápory, mezi klady můžeme zahrnout posilování ekonomického efektu podnikání a nepodněcuje jednotlivce k tíhnutí k šedé ekonomice a zatajování příjmů. Na druhou stranu kratší doba podněcuje podnikatele k vyššímu riziku a riskování ohledně projektů a přijetí neprofesionálních manažerských rozhodnutí což je negativní efekt. Zabráněním těmto COMI přesunům nelze,

⁹² Creditreform (insolencies in Europe 2011)

⁹³ Který je popsán výše v této práci

neboť je svoboda usazování chráněna ve smlouvě o ES, avšak to nepřispívá k maximalizaci aktiv dlužníka pro uspokojení věřitelů⁹⁴.

Obdobně tomu bylo nedávno také ve VB, kdy studenti po absolvování studia akceptovali podmínky úvěru a zkoušeli štěstí v podnikání (např. otevření restaurace), a v případě neúspěchu podstoupili roční zjednodušené oddlužení formou DRO.

Ke zneužívání insolvenčního práva dochází i u nás v ČR, hlavně ze strany věřitelů, kteří často podávají insolvenční návrhy neoprávněně k vymožení svých pohledávek, a některé společnosti začali využívat tyto praktiky k poškození své konkurence v očích veřejnosti a obchodních partnerů. Dnes totiž funguje systém, kdy je návrh do 2 pracovních hodin zveřejněn v insolvenčním rejstříku. Dne 25. ledna 2012 byla přijata novela k insolvenčnímu zákonu zabraňující těmto nekalým praktikám. Zahájení insolvenčního řízení neznamená automaticky úpadek dlužníka, ten musí potvrdit soud přezkoumáním majetkových poměrů dlužníka. Novela dává nové možnosti soudům, mezi které patří např. odmítnutí insolvenčního návrhu věřitele pro zjevnou bezdůvodnost, uvalit peněžitou sankci za bezdůvodný insolvenční návrh nebo uvalit věřiteli povinnost uhradit dlužníkovi vzniklou škodu zahájením insolvenčního řízení. Dále se v roce 2012 plánuje předložení koncepční novely k IZ, ve které půjde o posouzení kladů a záporů úpadečného práva dle zkušeností soudů, správců i dlužníků s věřiteli⁹⁵.

4.8 Návrhy na změny a pohled na insolvenční v ČR.

Myslím, že český insolvenční systém je nastaven správně a přibližuje se hodně k tomu německému. Pro významné právnické osoby je nastavena možnost reorganizace, kterou avšak neprojde každá společnost až do úspěšného konce a každý takový větší insolvenční případ by měl být posuzován individuálně největšími specialisty přes insolvenční v ČR. Náklady na reorganizaci jsou pro některé podniky neúměrně vysoké a proto je pro ně jedinou možností konkurz, což je škoda. Tyto náklady by se měly snižovat a zvýšit tak dostupnost této formy i pro střední firmy. Oddlužení po dobu 5 let je dle mého názoru také dostačující a správné, neboť zkrácení této doby by se nejevilo jako ideální řešení jelikož by vedlo k dostupnější a častěji využívané formě řešení svých dluhů. Dlužník by měl jednat zodpovědně a s vážností zvažovat za jakých podmínek přistoupí k přijetí další půjčky. Cílem insolvenčního řízení je co

⁹⁴ EIDENMÜLLER H, Abuse of Law in the Context of European Insolvency Law dostupné na [www: http://ssrn.com/abstract=1353932](http://ssrn.com/abstract=1353932)

⁹⁵ Zdroj: článek Vláda schválila novelu zaměřenou proti šikanózním insolvenčním návrhům (dostupný na justice.cz ze dne 25. ledna 2012)

nejvyšší uspokojení věřitelů. Pokud by se dlužníkům usnadnily podmínky věřitelé by nebyli uspokojeni v dostatečné míře a návratnost jejich majetku by byla nedostačující, což by vedlo k insolvenčním problémům firem. Tím by se odstartoval spirálový efekt, kdy by došlo k propouštění a lidé by tak přicházeli o svá pracovní místa, což by vedlo k většímu množství spotřebitelských úpadků. Z hlediska alarmujícího nárůstu, jak firemních tak i spotřebitelských insolvencí v roce 2011, není dobrým tahem vlády zvýšení DPH jelikož dojde k zhoršení už tak napjaté ekonomické situace řady podniků, tak i domácností. Určitě bych byl pro, aby soudy a soudci měli větší pravomoci k donucení dlužníků k větší spolupráci s insolvenčními správci. Jako příklad lze uvést situaci nereagování na výzvy soudů (poskytnutí doplňujících informací k danému insolvenčnímu případu). Ty, kteří nespolupracují, potrestat řádným postihem, nebo je v krajním případě i eventuálně stíhat. Měla by být zavedena opatření k rozlišení dlužníků, kteří se správci, soudy a věřiteli spolupracují a těmi, kteří nemají mnoho snahy řešit svou situaci adekvátním způsobem (např. zavedení a zpřísnění trestní zodpovědnosti pro manažery společností).

Česká republika, jako jedna z mála v Evropské unii, nemá možnost řešení insolvenčního řízení formou mimosoudního vyrovnání, což neumožňuje IZ z roku 2008. Dle mého názoru implementace, této formy řešení insolvenčních potíží by mohla vést ke snížení zatížení soudů v případech, kdy není potřeba účast soudů, ale vyřeší jí ohleduplně dlužník s věřiteli za asistence právníků či insolvenčního správce. Došlo by k úspoře nákladů, podnik by nebyl vystaven negativním jevům při zveřejnění insolvenčního návrhu, který signalizuje pro veřejnost problémy s placením závazků což může dlužníka poškodit ještě více.

U insolvenčních správců zastávám názor, že jejich odměny nejsou dostatečné. Samozřejmě vnímám odlišné ekonomické situace například v Německu a ČR, ale přece jen by měly být nižší sazby odměn zvýšeny i v tom ohledu, aby odměňování nebylo tak závislé na náhodě a majetku dlužníka. Ztotožňuji se také s myšlenkou, že by správce měl být odměňován za vyhraný incidenční spor, neboť věnuje případu energii, čas a své znalosti v oboru⁹⁶. Při oddlužení v Německu je posílání částek věřitelům jednou ročně praktičtější než měsíční vyplácení u nás, ale dle mého názoru by byl **ideální kompromis a stanovení posílání částek kvartálně tedy jednou za čtvrt roku**. Správce by měl zajištěnou práci po celý rok a nenastala by situace, kdy by po celý rok nebyl zatížen a nakonci období by svou práci nezvládal. Byly by také zčásti ušetřeny prostředky dlužníků. Tato změna by se týkala

⁹⁶ Dle článku konkursních novin č. 11 ze dne 9.6.2010 na téma: Mají správci šanci na změnu systému svého odměňování?

oddlužení, které by neobsahovaly komplikace, které můžou nastat např. v podobě vyplácení pravidelných měsíčních částek jako je výživné atd.

Dle mého názoru nejzásadnější rozdíl a změna, kterou by měl český zákonodárce zvažovat, je výpočet částky určené pro věřitele při oddlužení. V ČR dlužníkovi zůstává nezabavitelné životní minimum namísto částky závislé na výdělku. Kdyby byla částka závislá na jeho výdělku, měl by větší motivaci hledat další nebo lepší zaměstnání ke zvýšení svých příjmů, což by se mohlo projevit jak na částkách, které mu zůstanou, tak i zvýšení částek pro věřitele. Nemuselo by z pohledu dlužníka jít jen o dobu přežívání, ale také o zmírnění období, které nemusí být pro dlužníka jednoduché.

4.9 Shrnutí

V nejen vyhodnocovaných státech, ale i v řadě dalších dochází v posledních letech k řadě novelám ohledně insolvenčních právních norem. Žádná země si nemůže dovolit ignorovat nedostatky v této problematice. Věřitelům se poskytuje víc možností k zapojení se do řízení a jeho ovlivňování. Příkladem může být ovlivňování jmenování či výměny správce. Osoba insolvenčního správce musí v ČR vykonat odborné zkoušky pro výkon funkce na rozdíl od správců v Německu. Odměňování insolvenčních správců není dle mého názoru nastaveno spravedlivě a je značně znevýhodněno oproti odměňování německých kolegů. V rámci celé Evropy došlo v roce 2011 v ČR k jednomu z nejvyšších nárůstu firemních insolvencí. Stejná situace je i u spotřebitelských úpadků, které rapidně rostou od roku 2008 a v následujících letech tomu nebude jinak. Ve VB či Německu došlo k výraznému snížení insolvence spotřebitelů. Příčinou tohoto poklesu v těchto západních zemích je snižování míry nezaměstnanosti a zotavování se z hospodářské krize z let 2008 – 2009. Jak u věřitelů, tak i dlužníků, existují způsoby jak zneužívat insolvenční právo a řízení může být zneužíváno v mnoho podobách a nejčastějším jevem je tzv. forum shopping, kdy se společnosti snaží přemístit centrum svých hlavních zájmů společnosti do jiného státu, kde jsou pro dlužníka výhodnější podmínky insolvence. Dle IZ v ČR, jako jediném z vyhodnocovaných států, není povoleno jako způsob řešení úpadku mimosoudní vyrovnání. Jako nejvhodnější návrh pro zlepšení insolvence v ČR bych českým zákonodárcům doporučil změnu ve výpočtu částky, při oddlužení dle německých insolvenčních zákonů, kdy je výpočet stanoven z vydělané částky na rozdíl od českého nezabavitelného životního minima. V této změně vidím značný motivační efekt k případným dalším výdělkům a přispět tak k vyššímu uspokojení věřitelů.

5 ZÁVĚR

V této práci jsem vyhodnotil insolvenční řízení z pohledu České republiky a některých vybraných zemí EU. Snažil jsem se zaměřit na způsoby řešení úpadku dlužníka a zanalyzovat odlišnosti od řízení v ČR.

Ať už v České republice nebo v zahraničí dochází v posledních letech k řadě úprav insolvenčních zákonů (v podobě nových zákonů či novelizací) k zajištění zefektivnění a udržení konkurenceschopnosti v této oblasti. Na insolvenční nemá vliv jen legislativa, ale i dostupnost úvěrů, ochota podniků a lidí zadlužovat se, míra daňového zatížení, nezaměstnanost, stagnující ekonomika státu nebo průměrná doba splácení závazků.

V rámci Evropské unie bylo vydáno Nařízení rady č. 1346/2000 o úpadkovém řízení, které řeší otázky přeshraniční insolvence a snaží se harmonizovat insolvenční právní normy jednotlivých členských států a poskytnout tak nástroj pro řešení sporných případů. Hlavní řízení je zahájeno ve státě, kde se nachází středisko hlavních zájmů společnosti (COMI). Insolvenční řízení ve Velké Británii působí hodně benevolentně a je bezpochyby nejoblíbenější insolvenční destinací pro řadu evropských, ale i světových společností, které se zde snaží přesunout své COMI. Charakterizující jsou dohody věřitelů s dlužníky, ať už jde o společnosti či jednotlivce. Německé insolvenční právo dlouho využívalo při řešení úpadku společnosti výhradně konkurz. O změnu se bude snažit reforma známa pod zkratkou ESUG, která se bude snažit o snadnější restrukturalizaci a vyrovnat se tak britskému insolvenčnímu právu. Dle mého názoru insolvenční právní rámec v Litvě má řadu nedostatků a nedosahuje úrovně v ČR a zásadní schválenou změnou je oddlužení fyzických osob, které nabude účinnost v roce 2013. Bude zajímavé sledovat, zda bude mít tamní oddlužení jednotlivců v následujících letech obdobný vývoj a četnost využití jako v ČR.

V rámci celoevropského srovnávání došlo v České republice za rok 2011 k jednomu z nejvyšších meziročních nárůstů firemních i spotřebitelských insolvencí. Příčiny vnímám v tom, že forma oddlužení je jako možnost u nás zavedena od roku 2008 a je poměrně nová. Domácnosti si žily nad své možnosti a teprve v těchto letech se projevují důsledky krize z roku 2008 a 2009. HDP stagnuje, vláda činí řadu úsporných opatření a pracovní místa prakticky nepřibývají, zatímco v západní Evropě se vymaňují z hospodářské krize a nezaměstnanost klesá, což se projevuje i na poklesu spotřebitelských úpadků.

Považuji insolvenční legislativní rámec v ČR nastaven poměrně správně a přibližuje se svou podobností tomu německému. Přesto vnímám určité oblasti insolvence, kde by se český zákonodárce mohl inspirovat v západních zemích. Jedná se o způsob výpočtu částky při oddlužení, kdy by mohl být výpočet stanovený z příjmu na rozdíl od českého nezabavitelného minima. Dále bych doporučil zavedení vyplácení částek věřitelům při oddlužení čtvrtletně

namísto měsíčních intervalů. Toto by vedlo k rozvržení práce insolvenčních správců, šetření nákladů dlužníků na odměny správce a celkovému zefektivnění tohoto procesu. Tato změna by měla být zavedena pro bezproblémové oddlužení, kdy není nutno vyplácet výživné a jiné pravidelné platby. Důležité by mohlo být zavedení mimosoudního vyrovnání, které český IZ jako způsob insolvenčního řízení jako jeden z mála právních rámců neumožňuje.

Závěrem bych chtěl uvést, že insolvence je jev, na který by EU měla reagovat jednotně a v budoucnu mít snahu o co nejvíce harmonizované insolvenční úpravy jednotlivých členských států. Tento cíl však bude nutno sledovat v dlouhodobém časovém horizontu. Zaujalo mě také motto Franka Bormana, bývalého generálního ředitele Eastern Airlines, že „kapitalismus bez insolvenčního řízení je jako křesťanství bez pekla.“

Seznam literatury

Knihy:

MOSS, Gabriel, FLETCHER Ian F. and Stuart ISAACS, *The EC Regulation on Insolvency Proceedings, A commentary and Annotated Guide*, 2nd edition, OXFORD, University Press, 2009, 550 s. ISBN 978-0-19-921508-9

INSOL INTERNATIONAL, *Creditors' Rights in Insolvency Proceedings: A Practical Guide For Smaller Practices*, published July 2011, ISBN: 978-1-907764-13-4

LOWITZSCH, Jens. *The Insolvency Law of Central and Eastern Europe*, Published INSOL EUROPE, 2007, 497 s. ISBN- 13: 978-3-929619-43-1

WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 5. vyd. Praha: LINDE, 2008. 751 s. ISBN 978-80-7201-726-3

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Firma v konkurzním řízení*. 1. vyd. Praha: COMPUTER PRESS, 2001. 160 s. ISBN 80-7226-454-0

ZELENKA, Jaroslav. *Insolvenční zákon: (zákon č. 182/2006 Sb., ve znění zákona č. 312/2006 Sb., č. 108/2007 Sb., č. 296/2007 Sb. a č. 362/2007 Sb.) : poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. aktualiz. vyd. Praha: LINDE, 2008, 796 s. ISBN 978-80-7201-707-2.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele*, 1. vyd. Praha: LINDE, 2009, 400 s. ISBN 978-80-7201-780-5

BAŘINOVÁ, Dagmar *Konkurz v otázkách a odpovědích*, 1. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004, 127 s. ISBN 80-7357-043-2

RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 1. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 472 s. ISBN 978-80-7357-329-4

BĚLOHLÁVEK, J. Alexander. *Evropské a mezinárodní insolvenční právo*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2007, 1588 s. ISBN 978-80-7179-591-9

Zákony v platném znění k 1.1.2012:

Zákon č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Dostupný z: <http://www.insolvencnizakon.cz/pravni-predpisy.html>

Zákon č. 312/2006 Sb. o insolvenčních správcích. Dostupný z: <http://www.insolvencnizakon.cz/pravni-predpisy.html>

Zákon č. BGBI. I S. 2866, Insolvenzordnung, z 5.10. 1994, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný z: <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/inso/gesamt.pdf>

Články:

MACK, Carlos., ESUG: German Insolvency Law Anglo Style?, *EUROFENIX, The journal of INSOL Europe, Autumn 2011*, ISSN 1752-5187. 9 771752 518006. 4 5.

Elektronické zdroje:

EIDENMÜLLER, Horst. Abuse of Law in the Context of European Insolvency Law. *Social Science Research Network* [online] 5. března 2009 [cit. 2012-05-20]. Dostupné z http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1353932

DOLEČEK, Marek. Insolvency – úpadek a způsoby jeho řešení. *Bussinesinfo.cz* [online] 07.07.2009 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/insolvency-upadek-opu/1000818/47945/>

KOMÁREK, Jan. Soudní rozhledy č. 7/2006 – Soudní dvůr ES duben a květen 2006 <http://www.mosquito-net.eu> [online] 21. 7. 2006 [cit. 2012-04-20] dostupné z: http://www.mosquito-net.eu/documents/Komarek_SR-2006-04_2006-05.pdf

GOLA, Petr. EU – počet firem v insolvenční stoupl o 11%. *Finance.cz* [online] 3.3.2009 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/211516/?auth=2ba2d4e2a642d5c21ae1bae28a9d37ee>

KUČERA, Petr. Věřitelé znovu posílí, vláda opravila insolvenční zákon. *Aktualne.cz* [online] 11. února 2011 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/finance/podnikani/clanek.phtml?id=687842>

HOVORKA, Jiří. V únoru vyhlásilo bankrot nejvíc firem za čtyři roky. *Aktualne.cz* [online] 5. března 2012 [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/podnikani/clanek.phtml?id=735855>

Vývoj insolvencí v České republice v roce 2011. *creditreform.cz* [online] 2. ledna 2012 [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: http://web.creditreform.cz/cs/resources/pdf/20120102_TZ_Vyvoj_insolvenci_v_CR_2011.pdf

Insolvencies in Europe 2011/2012. *creditreform.de* [online] 7. února 2012 [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: http://www.creditreform.de/Deutsch/Creditreform/Presse/Archiv/Insolvenzen_Europa/2011-12/Insolvencies_in_Europe_2011-12.pdf

Business Dynamics: Start-ups, Business transfers and bankruptcies (final report). *European Commission- Enterprise and Industry* [online] leden 2011 [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/business_dynamics_final_report_en.pdf

Insolvenční zákon, obecné informace, *Ministerstvo spravedlnosti ČR* [online]. 2012 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <http://www.insolvencnizakon.cz/obecne-informace/insolvencni-pravo.html>

Insolvenční zákon, obecné informace-konkurs, *Ministerstvo spravedlnosti ČR* [online]. 2012 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <http://www.insolvencnizakon.cz/obecne-informace/konkurs.html>

Insolvenční zákon, obecné informace-oddlužení, *Ministerstvo spravedlnosti ČR* [online]. 2012 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <http://www.insolvencnizakon.cz/obecne-informace/oddluzeni.html>

Insolvenční zákon, obecné informace-reorganizace, *Ministerstvo spravedlnosti ČR* [online]. 2012 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <http://www.insolvencnizakon.cz/obecne-informace/reorganizace.html>

Company Voluntary Arrangement description, *Company rescue* [online]. 27. prosince 2011 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z: <http://www.companyrescue.co.uk/company-rescue/options/company-voluntary-arrangement>

United Kingdom Insolvency Law, *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online] 2. května 2012 [cit. 2012-05-14] Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/United_Kingdom_insolvency_law
Administration – What is an administrative receiver?, *bizhelp24.com* [online] 23. prosince 2009 [cit. 2012-05-14] Dostupné z: www.bizhelp24.com/money/bankruptcy/administration-what-is-an-administrative-receiver.html

Debt Relief Orders information, *adviceguide.org.uk* [online]. [cit. 2012-05-14] dostupné z: http://www.adviceguide.org.uk/england/debt_e/debt_help_with_debt_e/debt_relief_orders.htm

Debt Relief Orders – information for creditors, *The Insolvency Service* [online] 2011 [cit. 2012-05-14] Dostupné z: <http://www.bis.gov.uk/insolvency/personal-insolvency/dro-creditors>

IAIR – member profile UK – England and Wales, *International Association of Insolvency Regulators* [online]. 2011 [cit. 2012-05-14] dostupné z: http://www.insolvencyreg.org/sub_member_profiles/united_kingdom/england_wales.htm

IAIR – member profile UK – Northern Ireland, *International Association of Insolvency Regulators* [online] 2011 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: www.insolvencyreg.org/sub_member_profiles/united_kingdom/northern_ireland.htm

Introduction to German Insolvency Law, *justiz-online.de* [online]. [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: http://www.justiz.nrw.de/WebPortal_en/projects/ieei/documents/public_papers/german_insolvency.pdf

Bankruptcy – Germany, *European Judicial Network in civil and commercial matters* [online]. 6. července 2006 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_ger_en.htm

Individual bankruptcy law to come into effect in Lithuania next march, *en.15min.lt/business* [online]. 11. května 2012 [cit. 2012-05-20] dostupné z: www.15min.lt/en/arcicle/business/individual-bankruptcy-law-to-come-into-effect-in-lithuania-next-march-527-217883

Mají správci šanci na změnu systému svého odměňování? *Konkursni-noviny.cz* [online]. 9.6.2010 [cit. 2012-05-14] Dostupné z: www.konkursni-noviny.cz/clanek.html?ida=2350

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR, Vláda schválila novelu zaměřenou proti šikanózním insolvenčním návrhům. *Justice.cz* [online]. 25. ledna 2012 [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=2375&d=320907>

Mnoho českých firem na hranici krachu. Ale jinde je hůř. *Aktualne.cz* [online]. 28. března 2012 [cit. 2012-05-20]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/podnikani/clanek.phtml?id=738970>

Seznam zkratek

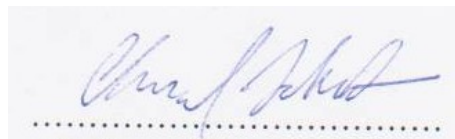
ČNB	Česká národní banka
ZKV	Zákon o konkurzu a vyrovnání
IZ	Insolvenční zákon
OZ	občanský zákoník
ČR	Česká republika
o.s.ř	občanský soudní řád
Odst.	odstavec
Mil.	milión
Kč.	Koruna česká
EHS	Evropské hospodářské společenství
EU	Evropská unie
EK	Evropská komise
Tzv.	takzvaný (-á, -é, -ě, í)
ESD	Evropský soudní dvůr
VB	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
CVA	Company voluntary arrangement
IVA	Individual voluntary arrangement
DRO	Debt relief order
EBL	Enterprise bankruptcy law
LRE	Law on Restructuring enterprises
£	britská libra
Atd.	a tak dále
TIS	The Insolvency Service
InsO	Insolvenzordnung (zákon upravující insolvenční řízení v Německu)
DPH	daň z přidané hodnoty
€	Euro, měna Evropské měnové unie
č.	číslo
COMI	Center of main interest (středisko hlavních zájmů dlužníka)
ESUG	Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen (Zákon o snadnější restrukturalizaci společností v Německu)
a.s	akciová společnost
plc	public limited company

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. července 2012

jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1: Hlavička přihlášky pohledávky ve všech úředních jazycích EU